

КУР'ЄР МУЗ

АПОЛОГІ Я

ПРЕДСТАВЛЯЄ ЕКЗИСТЕНЦІАЛЬНО-ПОЛІТОЛІЧНИЙ АКОМПЕНТУАЛЬНИЙ ПРОЕКТ

АЛЕКСАНДРОВИЧ
БЛАНК
БЛУДОВ
БОВКУН
БРАТКОВ
ГУМЕНЮК
ГРАБУЗДІВ
ДЮРИЧ
ДУБОВИК
КОХ
ЛЕРМАН
ПІДЕР
ЛОПУХОВ
МАКОВ
МАСЛОБОЙЩИКОВ
ПАВЛОВ
ПОДЕРВ'ЯНСЬКИЙ
ПОДОЛЬЧАК
ПРОЦЕНКО
РАСВСЬКІШІ
РЯБЧЕНКО
САВАДОВ
СІЛЬВАШІ
СОЛОМКО
СУХОПІТ
ТЕТЯНИЧ
ТРОХ
ФЕДІРКО
ЦАГОЛОВ
ЯБЛОНСЬКА

МАНІФЕСТИ ДЕКЛАРАЦІЇ МОНОЛОГИ

БІБЛІОТЕКА УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА

UARTLIB.ORG

UARTLIB@GMAIL.COM

Люблю паузу.

Після руху смислу назовні або ізовні настає пауза. Пауза - це час вільного ходу подій. Їхнього саморозвитку. Мені здається, що поточний момент нашого буття - стан паузи. Відчуваю, що пауза має білий колір.

Білий колір розкладається на сім кольорів спектру, залишаючись при цьому одним кольором. Білий колір - метафізично - світло (й близькість особливо помітна в російській мові: цвет - свет). І разом з тим це протистій білий простір, як аркуш паперу. Він безперечний. Він відночас світло і ніщо. Не статика і не рух. І сонце, і сніг, і життя, і смерть. Про смерть або безсмертя провіщає білий одяг індусів. Якщо доволу дивитися на білу площину, вона починає вібрувати. Вона зберігає пам'ять всіх дивидих. Але в ній немає векторних сил. Це всього лише інформація. Інформація, позбавлена вектора, - це не смисл. Смислу ніби вже немає або ще немає.

Тоді монтажним способом можна з'єднувати все. У такому контексті стилізація, електика, кітч, поп-культура перестають бути жанрами. Вони стають засобами виявлення вібрування паузи.

ОЛЕКСАНДР БЛАНК ВЛАДУ - МИСТЕЦТВУ!

Владу - мистецтву!

Усвідомлення цієї ідеї - останній крок, який ми повинні здійснити сьогодні, тут - в Україні.

Владу - мистецтву!

У цьому великому накресленні ми реалізуємо свою непохитну волю до життя. Мистецтво, що втратило волю до Влади, - не мистецтво. Лише у ствердженні всеосвяченої Влади над реальністю справжнє Мистецтво вбачає свій найвищий сенс і призначення. У цілковитому і остаточному запереченні реальності - простору нікчемних узурпаторів влади - ми стверджуємо абсолютну Владу Митця над світом.

Ми кинули ставити клятві питання про сенс буття, про сенс буття в мистецтві й поготи. Ми кинули це робити тому, що маємо сьогодні відповідь:

Мистецтво іманентно буттю.

Мистецтво - це становлення буття.

Сьогодні Митець - це людина, здатна до усвідомлення особистості влади над світом, ладна вносити деструкцію і хаос в ті чинні системи - моральні, політичні, релігійні, - яким вона належить від народження.

За опанування Мистецтвом як єдиною реальною зброєю Влади розпалюється сьогодні останній бій між Митцем і тими, хто узурпував владу в суспільстві. Усі спорадичні варварські напади Мистецтва на реальність, які здійснювалися безсистемно і несвідомо, ми перетворюємо на витончену стратегію і тактику нашої Великої Війни. Міфи реліктових суспільств і міфи новітньої цивілізації - все це для нас ґрунт і лоно, у які Мистецтво встромляє своє см'я, щоб завоювати простір своєї Влади. Насильство і наругу над дійсністю ми оголошуємо своєю ідеєю, і ті злочини, які ми вчинимо над дійсністю, стануть найкращим доказом загальної Влади Мистецтва.

ВОЛОДИМИР БОВКУН БОЖОЛЕ

Панове! (Дві груші вправо). Шовечора і щодня ми з вами кайфуємо. І я вам скажу відверто - ця пляшка Марлотт ще краща за попередню. (Майнула якась смішна штука). Ви знаєте, як я обожую мандрівський Херес. О! Нема на світі нічого вартого його! Але (п'ять груш вправо) назавтра питиму Божоле. Вона така приваблива! І я страшно не п'янію від Божоле. А як в неї пальчики! А від мене в неї червоні личко і пхнуті губки. Але все, що вона думає про мене, знає лише Паганель. Геть, пернаті терористи! Бо ці Грайливі Амурчики - проїдисити. І я їм не вірю. О, вона дивиться на мене. Вони постійно пустотливі, плутаються весь час під ногами, верещать і бешкетують. Вони не дають красуні спокую, ні сну, але вони це роблять лише заради самих себе. І вони, мабуть, думають, що все це несерйозно. Але ж вони чоловічої статі! Ці хлопчики ніколи не стануть чоловіками. Так ось чому красуні хрюкають саме їх, а не нас! Треба буде підказати пану Хереснику, щоб намалював амурчиками дорослих чоловіків. З

Вже сьогодні ми здатні здійснити переворот у будь-якій сфері суспільного життя, будь-якому регіоні, будь-якій країні. Ми починаємо з України, бо ніде більше історичні, духовні, соціальні міфи, якими живе нінища українська Пародія на владу, не представляють такого шаленого нагромадження брехні та безглуздя.

Ми покликани повернути Мистецтву його власне тіло, бо наруга влади над Мистецтвом здійснюється сьогодні з нечуванним в історії розмахом. Ми повертаємо Мистецтву зганьблену владу мову і, нарешті, називаємо Мистецтвом те, що завжди і всюди ним було і що охрещено зрадничками від Мистецтва Політикою, Економікою, Культурою. Ми робимо це для того, аби кожний зрозумів весь ступінь бездарності і безпорадності тих, хто узурпував владу в суспільстві, забувши про своє людське призначення - бути Митцем, бути Художником.

Ми покликани відновити Владу Мистецтва!

Ми викремо усі попередні діяння мистецтва на догоду владі як злочини. Наш караючий меч паде на голови всіх зрадників від мистецтва. На них чекає найгірша смерть - забути. Ніде вони не знайдуть для себе притулку, а в жодній сфері суспільного життя не відчуватимуть себе захищеними. Ніхто не буде виправданий нашим судом, якщо не знайде в собі сили і мужності дотримуватися останнього закону - Закону Мистецтва. Сьогодні нас - одиниць, тих, хто усвідомив свою владу над світом. Завтра нас будуть мільйони, таких, що вбачатимуть у волі до Влади Мистецтва єдину й останню можливість зберегти себе як особистість.

Художник! Світ лежить біля твоїх ніг, як сповите дитя.

Візьми його і владарой над ним!

*друкується із скороченнями.

кльцями. Ні, ці Амурчики - підступні дітки. О, яки не моя музика! А вона дивиться на мене. Хіба ви. Поважне Панство, не розумієте, що, яки не моя флейта, не відбуває б пошлунок? Тсссс... Він відбувається. Гм. Час іде, а вони цього не помічають. Запитайте у риби: "Котра вже година?". Так, так. А вона мене посміхається. Вона - кокетка. А вони бешкетують. І такі голі. До речі, ця колона - теж гола! О! Яка чудова колона під цими одяжками! Наливай ще трошки Марлотт. (Це одна груша вправо). Це Божоле - найкраще в світі! А з м'ясом? (Шелоче). Мене трошки бентежить ота Пані. Вона постійно дивиться на нас і ледь посміхається. Вона щось про нас знає, чого ми про себе не знаємо сами. Але ж вона ніколи не скаже нам про те, бо їй треба ледь посміхатися. І її обличчя надто вродливе, щоб ризикнути змінитися. І для того, щоб розповісти нам, їй потрібно було б ворухнути губами. Вона собі цього ніколи не дозволить! Вона завжди шляхетна і мудра. І всі вони такі. (Сім груш вправо). Тост, Панове!

СЕРГІЙ БРАТКОВ ВІДЧУЙТЕ КАЙФ ГРИ

Всім років тому протягом трьох місяців я писав листи своєму товаришеві, популярному сьогодні в Харкові живописцю. Якось мені потрапив на очі конверт з адресою його мариупольського дядя (тоді - місто Жданов). Я надрукував на машині "Лист від дядя", у якому той нібито повідомляв пам'яті, мому приятелю, про роботу шкільного меморіального музею Жданова і радить подарувати музею дві-три живописні роботи. Наступним етапом містифікації була листівка (з видом Кремля і відповідною поштовою маркою) від самого Жданова (до речі, на той час вже давно покійного). В ній старий більшовик дякував мому приятелю за пам'ять і вітав рішення подарувати картини. Далі надійшла черга листа від ждановських школярів. Вони цікавилися причиною затримки з пересилкою полотен. Історію увінчувало грізне послання на бланці Харківської організації Спілки художників, у якому мого товариша картали за безвідповідальність, мовляв, нежеже водити за ніс патріотів-школярів, пообіщав подарувати картини - даруй, ні - твоя воля, та не ображайся - уржімо ліміт на одержання фарб у спільчанському кіоску. Через деякий час я з'ясував, що приятелів в авторстві цих послань. Він на мене дуже образився, можливо, справедливо.

У 1993 році я брав участь у арт-ярмарку в Нюрнберзі. Серед двадцяти українських учасників арт-ярмарку фігурував і голова Харківського відділення Спілки художників. Очікуючи на прибуття нюрнберзького мера, наш голова хвилювався. Він нервово ходив у своєму сірому костюмі, то складуючи руки човником біля паху, то витягуючи їх по швах, демонструючи атавістичну сомнамклатурну звичку (подевіляючи в радянські часи на партійних зустрічах збираючись тримати руки у кишенях або ховати їх за спину, ніби там і справді міг виявитися заряджений пістолет). З'явився мер. Вітаючи художників з відкриттям ярмарку, він майже всім потиснув руку, зокрема, і мені, але проігнорував нашого збантеженого голову. Останнього це страшенно засмутило. Я ж ніколи. До того ж мені пощастило продати чотири роботи з шести привезених, а нашому голові - жодної. Швидко ретируючись з Німеччини, він на прощання заповнив мене, що влома його роботи продаються набагато краще й дорожче. Холодної осені, після десяти років знайомства, ми зустрілися в Данії з Борєм Михайловичем. Він прилетів туди з Голландії

КИРИЛО ПРОЦЕНКО САМ СОБІ ГЕРОЙ

Я людина міста і не уявляю свого життя без нього. Київ - супермісто, м'яке, ніжне, дивне. Але тут відсутня професійна жорсткість, багато дешевих розкладів, що утворилися на підставі чихось амбіцій. Я не розумію цього. Амбіціозність повинна бути виправданою, обґрунтованою: професіоналізмом, досвідом, знаннями, відповідальністю за те, що говориш, робиш. Взагалі, про яку культурну ситуацію можна говорити, якщо у столиці незалежної країни й досі немає повноцінного функціонального центру сучасних мистецтв? Наше сучасне мистецтво, так би мовити, ще не народившись, автоматично стало опозиційним. Здається, таке ставлення можна зустріти лише тут, можливо, ще в деяких державах СНД. Проте в усьому світі сучасне мистецтво - частина загальнокультурного процесу, воно органічно співіснує з традиційними формами тощо. Інтеграція України до світового культурного простору залежить саме від стану сучасного мистецтва. Поки що (за неріччю минулих років) продовжується тотальний тиск, причому чимдаль він посилюється. Ніхто, правда, рук ще не вихруче, але й бажання звертатися за допомогою вже не виникає. Тому звідси ідуть: за кордон, в Москву. З часом може скластися така ситуація, коли тут залишаться незначна частка попсарів, "мистецтво" яких буде далеким від справжнього.

Та для мене не існує проблеми Схід-Захід, це - поняття географічне. Просто хочеться бути в теплі. Всі проблеми

для участі в "Проекті для Європи" з нашою спільною роботою "Жертвоприношення Богу Віїни". Нас оселили в одній кімнаті шикарного готелю. Борис відразу ж попрямував до ванної кімнати. Я розчехнув пляшку горілки і став його чекати. Рампом крик гуркіт води долоння його голос: "Йди сюди". Дурні думки полізли мені в голову. Багато води сплило з того час, як ми встанемо бачилися в Харкові. Минуло хвилин десять. І Борис знову покликав мене. Тіло і бязько увійшли в до ванної кімнати з пляшкою і склянками в руках. "Відчуваєш кайф?" - запитав Борис. "Ні", - відповів я. "Тоді роздягайся". Коли я зняв шкарпетки, то, справді, відчув кайф: підлога була з електричного нагрівання. Борис виявився правий.

Сподіваюсь, що мене зрозуміють колеги. Авеже, існують маленькі радощі і в нашому житті. Якщо мене пустили на трибуну, я сказав би студентам-художникам ось що: Художнику бажано бути артистом. Не варто підмінювати гру довільним ритуалом життя з очікуванням іпогетичного визнання після смерті. Сучасне мистецтво України здебільшого - прозаїчне. Воно копіює мистецтво першої половини 20-го сторіччя від сурреалізму до абстрактного експресіонізму. Тримати на колішньому рівні творчий заряд фундаторів тих стилів неможливо. Відбувається їх екстраполяція в літературу і вдосконалення технічної майстерності на засадах "винаходу велосипеду". Сучасне мистецтво Заходу давно винайшло засіб спілкування з культурною спадщиною - нову стубу. Відмовтеся від слова "духовний". Не знаю, як вам, але для мене воно просто образливе. Щоб продати свої роботи, не тримайте руки по швах. Покладайтеся на інтуїцію, перетворіть її на об'єкт вашого мистецтва. Переймайте сучасним ідотизмом. Зрозуміло, добре було б зустрітись такого вчителя як Енді Уорхол або Бора Михайлов. Зрештою, отримуйте від творчості насолоду або не займайтеся нею зовсім: адже сучасним дівчатам все одно більше імпонують бухгалтері і управляючі.

Харків.

людині у ній самій і сконцентровані на надто елементарному рівні. Переб'єжаючи з місця на місце, вона возить їх з собою. Тому, як кажуть, від себе не втечеш. В процесі опанування власного досвіду найважливішим є його наступний аналіз. Зараз ми всі перебуваємо у цьому стані: опанування досвіду. Процес надто затягнувся, і ми не можемо сформулювати ситуацію. Звідси всі проблеми, невротиз теперішнього часу, який виявився для нас дуже складним.

Кожна ідея, кожен проєкт має свою специфічну мову втілення; тому, працюючи над ним, я ніби переживаю нове життя, життя-оповідання, що, за законами жанру, має свій початок, розвиток подій, кульмінацію та розв'язку. Я - головний герой цього сюжету, я і виконавець усіх інших ролей - митця, куратора, мистецтвознавця, менеджера, продюсера. (До речі, я був продюсером своїх фільмів і дуже пишаюся цим). Вважаю, що головне - чесно ставитися до того, що ти робиш. І якщо завтра виникне ідея і, аби її здійснити, потрібно буде написати 100 картин олійними фарбами, я зроблю це. Люди, які займаються творчістю, мають нішу, куди завжди можуть сховатися. Але це не кімната з ватними стінами. Там достатньо жорстоко - і в цьому кайф. Я не вірю в здійснення бажань, і справа тут не у віщі. Кажуть, надія вмирає останнього. Вважаю, що ось коли вона, надія, сконає, людина візьме себе в руки і почне нарешті щось робити. А вітм, хтосна...

Записала Тетяна Грущенко.

АНДРІЙ БЛУДОВ СПОВІДУЮ ВІЗУАЛЬНИЙ ГЕДОНІЗМ

Мені імпонують форми сучасного мистецтва, які мають елементи синтезу, але не орієнтовані на скандал, епітаж, як ми звикли. Я прагну гармонії, за висловом О.Сидора-Гібеланді, сповідую візуальний гедонізм. Мої роботи (живопис, відео, перформанси) звернені до людини. Я намагаюся створити гармонійні системи її існування. Можливо, тому у моїх творах часто з'являється елемент таємниці, магії, загадковості, непередбачуваності дії, імпровізації. Взагалі ж для мене це спроба віднайти естетичний ґрунт, звернутися до людських проблем, але по дотичній, не відповідаючи на прямі запитання. Можливо, це втеча від дійсності, всього страшного, що відбувається навкруги. Та хочеться спокою. І єдине, що внутрішньо підтримує - відчуття чогось нового (в усіх сферах, не лише в мистецтві). Цей потенціал сьогоднішня я дуже активно відчуваю. Прийшла нормальна ситуація, така, як всюди. На жаль, здебільшого ми не готові до неї.

Я з усіх боків (особливо від художників) чую нарікання на наше тутешнє життя. Так, дійсно, воно важке. Та я вважаю: якщо ти пишеш картини, то пиши, навіщо скарижитися? Якщо тобі не вистачає грошей на життя - працюй. Це нормальна ситуація. Життя всіх розставити по своїх місцях. Важко працювати, але це важче нічого не робити. Відразу в голову лізуть "не ті" думки. А мистецтво прекрасне тим, що воно, як протяг, виносить у вертикаль всі твої комплекси, проблеми, внутрішні напруги. Мистецтво - це певний спосіб захисту від життя. Раніше був поділ на художників офіційних і альтернативних

(андеграунд). Тепер визначальну роль відіграє комерція. Хтось гріє, хтось краще продается, але це зовсім не означає повноцінного внеску художника в розвиток мистецтва. Комерційний успіх не гарантує якості твору. Крім того, стиль, що має найбільший комерційний потенціал, легко програмується; також ніні виникає залежність художника від тієї чи іншої структури (наприклад, галереї, хоча ці інституції у нас ще не зовсім сформовані, маю на увазі арт-бізнес). Я намагаюся бути осторожливим всіляких "залучень". Моє життя в соціальному плані відображає моє творче кредо: як тільки ситуація формалізується, одержує, так би мовити, термінологічний ярлик, вона перестає бути для мене цікавою і я намагаюся її уникати. Хоч не прямо, а підсвідомо. Стало, визначено, доступне всім мене відлякує, хочеться бути "пограничною особою", неангажованим, вільним від ієрархії.

Іноді я відчуваю, що починаю повторюватися. Тоді намагаюся оновити мову, але на жаль, цей процес відбувається надто повільно. Та зупинятися не можна - інакше застій, депресія. Можливо, я опанувати нові форми. (До речі, кожний такий відхід від живопису, якому я, попри все, зберігаю вірність, допомагає зовсім інакше на нього поглянути). Треба жити. Бути вільнішим від того, що тебе "чіпляє", робити тебе залежнішим, записаним у реєстр, поставленим на полицю.

ФЕОДОСІЙ ГУМЕНЮК ВІДТВОРИТИ ІСТОРІЮ В ЖИВОПИСІ

Тіцян казав, що життя художника - постійне навчання, до кінця своїх днів він вдосконалює себе. З віком багато на що дивишся інакше. Спочатку я був прихильником академізму. Згодом, після відкриття для себе Малевича, Кандінського, Філіппова - модернізму. Ми з друзями в Петербурзі просиджували вечори, намагалися працювати "під Філонова". Було й натривале захоплення Діла, Шагалом, західними митцями. Та все-таки ми орієнтувалися на вітчизняні традиції. Згодом у нас склалася група художників-нонконформістів. Нас було 48. У нас не було загальної програми, статуту - вони з'явилися пізніше. Це був наш спосіб самозахисту. Це було 1974 року, пам'ятного "бульдозерною" виставкою. Наша була наступною - ми везли роботи до Москви, але нас затримала міліція. В ті роки багато моїх друзів поїхали за кордон. Я лишився. У творчості я наслідуюв митців 20-х років. Сюжети були українські - історія, обряди. 1989 року мене запросили до Канади на симпозіум, присвячений культурі Перебування. Я представляв Україну.

Потім - Париж, Мюнхен. Для мене відкрився новий світ. Я бачив шедеври, досі бачені тільки в репродукції. Я бачив їх зблизка. І відчуваю, що для мене настає новий період. Треба опанувати новий якісний рівень, удосконалювати техніку, зупинившись до класичного мистецтва. Повернення складне. Що підкаже натура - оте і на холсті. Доводиться все загдувати спочатку. Витівля поряд немає. В цій школі я і вчитель, і учень, і майбутній автор картин.

Я ніколи не міг увияти, що повернуся в Україну і працюватиму тут. Коли ж після виставок у Львові і Канаді, мені запропонували вести майстерню історичного живопису в Київській Академії, я подолав своє упердження і згодився.

Почавши тут працювати, я вирішив формувати програму на старих академічних засадах. Молоді художники їздять за кордон, виконують копії. Саме так навчалися я у Болонській, і у Паризькій, і у Петербурзькій академіях. Після їх закінчення кращі одержували стипендії, їздили удосконалювати свою техніку. Для нас це зараз майже не реально. Та яку частку ми реалізуємо. Мої студенти їздили до Петербурга, виконували копії в Ермітажі. Це перший випадок, коли українські студенти працювали таким чином. Невелика група, я бачу я працюю, - ми розуміємо один одного. Я не кваплю своїх учнів. Вони повинні дорікти. Хай крила виростуть. Я бачив світ. Я знаю Мюнхенську, Паризьку художні академії. Там всі зайняті виключно проблемою "живопису" власних суб'єктивних емоцій. Та вони можуть собі дозволити забавлятися. І попередня історія дала світові таке мистецтво, що зараз ці наші мають право просто спочивати. Франція дала світові прекрасну класичну, академічну школу. Делакруа написав свої історичні роботи. Давід написав "Клятву Горації". В Україні такою живопису не було. Просто з патріотичних почуттів Україна повинна, нехай і запізніла, написати обов'язок перед людством - написати свою історію в живопису. Для цього треба виховати майстрів. Цим ми і займаємося. Це повинна бути чітко відпрацьована академічна програма. Якщо б ми шороку посилали за кордон талановитих молодих художників, щоб вони мали змогу бачити оригінали майстрів, копіювати їх, робити за десять у нас були б результати. Я напевно не орієнту студентів на українську тематику. Вони беруть міфологічні, біблійні теми. Головно, що вони використовують свої знання в живопису і малюнку при створенні цих робіт, усвідомлюють, що, аби щось створити, треба добрею попрацювати, навіть більше - жити цим. Звичайно, аби бути готовим до написання історичних робіт, студенти мають знати поезію, історію, музику, обряди, костюм, архітектуру... Сьогодні хтось з них пише на теми Сковороди і вивчає бароко, хтось працює "під Караваджо". Я не протестую. Бо знаю, що, зрештою, вони створюють історію України в живопису, як Франсуа, Італійці. Як поляк Матейко. Він спілкувався з імпресіоністами, але казав: "Я не маю права займатися пошуками. Я повинен написати історію Польщі". Я проти того, аби ми учні писали "Похорон патріарха" чи "Засідання Верховної Ради". Я не хочу, щоб історію України писали брутально. Я не можу на такі роботи без огляди дивитися. Люди, що пишуть такі картини, роблять більше зла, ніж омонівці. Посередність тут неприпустима. Коли дивлюся на ці опуси, думаю, що мою програму вже зірвано... Це маніфест одинака.

Записала Ольга Островерх.

ЛУПА ГРАБУЗДІВ ОПІЗДАЛЕ ВІДРОДЖЕННЯ.

Опіздале відродження - назва манери, яка сама себе компрометує. Компрометує своєю багатозначністю й, на мою думку, є досить органічною для Львова та незуфісованих околиць, бо те, що зрусифіковано не компрометується - і край. Поштовхом для концепції цієї манери була культурологія українських консерваторів, всинтезованого в даробку д-ра Володимира Залозецького. Своєю формою манера "О.В." заблукала "десь між ренесансом і бароко", колажово вшлущує іконографічні цитати зі згаданих в'якуху у взаїтійській композиції. Таким чином "О.В." - це консервативна іконографія з іконографії, це мистецтво з

мистецтва, тобто творчість з творчості. Манера "О.В." - це результат, породжений іронією, підставою для якої стала історія інтерпретації творів мистецтва, зконфронтована з історією теорії мистецтва, але не твори мистецтва безпосередньо. "О.В." - це гурт епікурейців із назвою "Леополіс", який цікавиться зацікавленнями гуманістів і манеристів, людей, зацікавлених історією - прихильників Липинського. Твори "Леополіс" - це твори епікурейців-патріотів для патріотів-епікурейців; що знайомі з творами Платона, Аристотеля, Плітина, Фічіно, Мікельанджело, Фіорентіно (той що Росссо), Цуккарі, Джіберті, Вазарі, Ломашо, Баха, Верді, Вагнера, Варбурга, Гомбріка, Нарбута, Лукомського, Зерова, Філіповича, Андрушівича, Шевчука,

Шевченка, Лучука, Неборака, Котляревського, Гончара, Наймена, Грінювого (Грінюея), "Лайба" і чомусь "В.В."

Манера "О.В." - твори "Леополіса" - мають за призначення приваблювати доступністю форми, що ґрунтується на "класичній" теорії краси, й оманувати стилістично стилиа.

"Опіздати - залізнитися (поширене в столичному діалекті).

Львів.

ОЛЕКСАНДР ДУБОВИК СУГЕСТИВНИЙ РЕАЛІЗМ

Мене насамперед цікавлять питання духовного особистого становлення, самореалізації і формування гармонійної людини, гармонійного суспільства. Протягом багатьох років від мистецтва вимагали "відобразити", "висвітлити", "показати" досягнення і триумфи, але забули спитати, чи щасливі вони, ті люди, які ці діяння зверхувають. Це питання здавалося риторичним. Та й що таке щастя? Таким чином з мистецтва зник універсальний, філософськи-цілісний аспект, без якого мистецтво ніколи не мислилося.

Мистецтво - діалог двох рівноцінних душ, де художник проходить свою половину шляху і стає анонімним, чекаючи зустрічної роботи думки глядача, який доліає свою половину шляху - не для пізнання твору як такого, а для проникнення в самого себе з тим, щоб розкрити в собі нові горизонти і сформувавти себе "історичною" людиною, тобто здатною сприйняти кожну мить життя як унікальну й неповторну подію.

Мистецтво - надія на гармонію, воно звернене до кожної людини, до самодостатньої суверенної особистості, а тому принципово багатозначне.

Час наївно-зухвалого епатажу минав, і відкрилося те головне, що завжди відзначало справжнє мистецтво, незважаючи на формально-стильові відмінності, які здаються величезними. Це людська доля. Ідея "дегуманізації" не відбулася, і "значення" перемогли. Абстрактне мистецтво виконало колосальну й блискучу роботу, залишивши чудові зразки, але варіанти його розвитку вже достатньо вивчені і можуть бути впевнено прогнозовані. Повторювати цей шлях немає потреби. Треба рушити до нових горизонтів.

У формально-структурному плані мене цікавлять дві взаємопов'язані ідеї: сугестивності і дискретності простору. Наше сприйняття "ангажоване", тобто ми бачимо тільки те, що шукаємо, решта - біля порога свідомості. Містами і селами блукають юрми сліпих. "Живи непомітно, - говорив мудрець. - Зупиниш і не поспішай, і виявиться, що сприймаємо ми світ не лише всіма нашими почуттями, але й нашим минулим і майбутнім, нашим віком і самопочуттям, і все це зливається в єдину реальну мить - "зараз". Це сприйняття суперечливе: нема щастя без домішки гіркоти і, навпаки, як у Хіменеса, "безжалею, пекуча, зла туга за тим, що є". Ці сприйняття безтепловані і багатожарві.

Сугестія і є ця ушлінена, суперечлива й багатозначна діяльність. Сугестивність - це, по суті, ідея часу, котрий сприймається як нерозривна пара власне часу (як тривалості) і вчності, позачасового чинника. Дискретність простору - формальна реалізація цієї ідеї. Подібно до сучасної космології, з її парадоксальними деформаціями, такий же мінливий і рухливо-хімерний світ психічного простору, навіть якщо він втілений в реально відчутному квадраті полотна. Ця гнучкість заперече класичне розуміння художньої поверхні як барельєфа з єдиним рівнем глибини. Зміщення, зсуви, прориви, розпади й творення, спокій і дисгармонія можуть здійснитися на будь-якій глибині і в будь-якому місці. Поряд розташована площина - просто інший простір, в якому можуть панувати інші закони. Цьому сприяє й ідея горизонталі як домінант спокую і вертикалі як домінант руху. По цій осі координат проходять численні зрушення і деформації. Вони, крім того, ніби "гальмують" рух, і форма приймає політ і начебто "застряє", що створює відчуття дисконформності і драматизму.

"Фактура" має цінність лише тоді, коли вона є одним з головних засобів впливу, інакше це - прикраса, нічого більше. Засоби повинні бути економічними. Колір - найважливіший компонент, душа живопису. У моєму варіанті я опускаю вальорне начало, як таке, що не абстракція. Свій напрямок я умовно визначав як "сугестивний реалізм", де слово "сугестивний" говорить, що це ніби й не реалізм, а слово "реалізм", що це не абстракція як ідеал, тобто визначається тільки місцезнаходження в структурно-стильовому континумі. "Значення" персоніфікуються в знаках, які не мають чітко окресленого статусу і можуть означати дуже багато положень: "Я", "не Я", "Я" і "Воно", рухливе і статичне, живе і неформоване, вільне і обмежене тощо, залежно від контексту.

Квадрат полотна - ідеальний формат. І справа не тільки в тому, що він має дане семантичне підґрунтя, але насамперед тому, що в ньому міститься величезна енергія спокую і стабільності. І коли стабільність переборюється, в руйнуванні звільняється велика драматична енергія. Крім того, квадрат легко допускає композиційні зсуви, зберігаючи при цьому свою цілісність.

ЮРКО КОХ

ЛИСТ-АНТИДЕКЛАРАЦІЯ ДО ПОЕТА ПЕРФЕЦЬКОГО, КОТРИЙ ПРОСИТЬ СПРИЯТИ ПОДОЛАННЯ ДЕПРЕСІ У СПОСІБ ЕПІСТОЛЯРНОГО ВИСВІТЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ПРИЯТЕЛЕВОЇ ТВОРЧОСТІ*

...Здивуєшся, але моє юнацьке кредо "Зі смітника - у Космос!" лишалося незмінним. З роками розширилася й поглибилася сутнісна система координат: смітник - людське муралістсько-надлюдженя - смерть - боротьба - перемоги - поразки - радощі - страждання - хаос яко суєта суєт людського існування; Космос - Всевіт - Безмір - Вічність - Бог - Атман - Дух - Суть - Абсолют - Гармонія яко всепронизуюча незнищувана субстанція. Так ось, під час цього, названого життям, стрибка за накресленою вище траєкторією нам даровано шанс зробити багатотомні цвічки речей. Схеми не нова - мовиш ти. Але зперечую. Маємо поле для проявів дійсно безмежної творчості. Усвідомлення цієї ситуації мимоволі змушує відчувати себе добрим будівничим: навіть якщо не доступний секрет виготовлення цегли, то, принаймні, відомо, які властивості окремі яри, або вимуровані піраміди монументальних цінностей. Далі - повна свобода індивідуальної творчості, це до кожного слід собі дозволити наступне "зухвалство", що й роблю: показую ТЕ, що ніхто, крім мене, в цілому білому світі показати не може. Тоніше, показую ТАК, як ніхто... (Це не в огочентрична самопевненість, а лише констатація дарованого Богом безроздільного володіння навелюваним кутом зміщення, котрим диференціюються об'єктивна і віртуальна реальність). Виходячи з неповноти кожної живої істоти і внутрішнього сапу, зокрема, я давно розпочав спостереження віртуальних візій, що виникають наче на внутрішньому дисплеї, усвідомив необхідність їхньої фіксації в неогмеженій мистецькій формі. Після з'яви лишасться вносити плід і народити увизначений час в належному вигляді. Це - найбільша потреба і святий обов'язок кожного художника, велика езотерична таємниця, стимул його життя. Застановлюється лише, чи вважати себе стопроцентним автором...

(Забігаючи наперед: сьогодні, після чотирьох років занять ТМ**, мені очевидно, що прихід творчого імпульсу, далі названого трансцендентним "Шось", є максимально наближеним до медитації явищем).

Оперуючи предметним світом, я виходжу за межі голих фотографічних цілей, культивує кардинально протилежну передачішню доктрину творчості. Створювана мною нова суб'єктивна реальність базується також на свідомому відкиданні методів ідеалізації та стилізації. Розумію, що потреба сучасного малювача оперувати абстрактними засобами або перформансиста розкладати нову просторову реальність є благородним прагненням відірватися від трьохірності грубоматеріального буття. І все ж, навіть усвідомлюючи прихід нової культурної епохи, і, зрештою, третього тисячоліття, не маю внутрішньої потреби позбавити свою творчість об'єктності. Адже вона в мене не проста, вона - ІНАКША, ця об'єктність.

Якщо кожна втілена душа на землі отримує напрокат тіло аж до повного його зношення, подумав я, так що ж поганого у тимчасовому випозичанні об'єктів природи, ще й з такими мистецькими дивідендами? Так, я беру речі напрокат і повертаю природі в якісшому вигляді: надаю їм інших пропорцій, нового кольору, нової інтриги.

Окремо про кольористіку. Потужний естетичний і психологічний шарм вбачаю в наданні об'єкту мінливої кольорової

"КОМБІНАТ РЕВОЛЮЦІЇ" КОНТРАБАНДА РЕВОЛЮЦІЇ*

Актуальним гаслом майбутньої української революції мусить стати гасло "Маси - в мистецтво", при якому мистецтво ми тлумачимо як творчу взаємодію із сучасною культурою. Творчість - це практика, що знаходиться поза полем притягання соціальних норм. Ми ввахаємо, що існує "критична маса" експериментаторів (адже творчість - це насамперед експеримент), яку

суспільство може інтегрувати без мутаційних наслідків. Після переважання критичної маси відбувається виділення соціальної енергії, що викликає якісну трансформацію системи.

Егалітаризм - ось провідна зірка справжнього революціонера. Руйнування реакційного міфу про вибраність митця повинно стати справою самих митців. Якісні зміни художнього процесу, уможливлені механічним відтворенням творчих мистецтва, з одного боку, дають сучасній державі могутнє зброя

характеристики, котра викликає небезбідствані альянзи взаємодосунків душі і тіла, духу й матерії тощо.

Мі персонажі функціонують у білш демократичному середовищі, аніж тривіальне людське суспільство. Вони свідомо унікальності самовираження кожного індивідуума, предмета чи явища. Для них не обов'язкової причинно-наслідкової способі мислення - вони обрали співрацію із законами універсального джерела, не конлексуєшучись кармічною залежністю. Отож, провівши глядача кризь лабінти соціально-політичних, морально-етичних, психологічно-філософських та інших орієнтирів, опиняємося на межі, де будь-які означення втрачають сенс, де починає звучати трансцендентне "Шось" - той первинний імпульс, котрий є субстанцією незнищуваною. Збереження цієї трансцендентної вважано найдосвіднішою потугою індивідуальної творчості. І якщо мені як співтворцю вдається синтезуватися з цими тонкими, але могутніми силами, отримуємо перфектний результат, друже-перфекційки!

Зрозуміло, що в контексті таких творчих полегі літання на кшталт "Чому?" втрачають сенс з огляду на власну імпотенцію щодо запліднення духу. "Я у ньому, вона в мені" - ось формула взаємодосунку з трансцендентним "Шось". Медитативна процедура творення органічна моему саітосприймаюво і приносить блаженство, не зрівняне з наслідками десятків організованих теорій, концепцій чи декларацій. Підтвердженням моєї аж ніяк не апріорної антитеорії завжди була передуюча практика: на світі є безліч добротних, але мертвих картин. Вони не містять жодних еманцій, не формують духовного середовища - в них відсутня трансценденція. Тебе підточують сумніви щодо вартості своєї ідеї та доцільності творчості взагалі. Не думай про це наразі, друже-перфекційки. Блаженство від процесу і наслідків самоизидування - предостатній дарунок верховних сил. Інші механізми, пов'язані з твоєю присутністю в цьому світі, безперечно працюють - вийди на їхню хвилю і

невольний імпульс відіаєє тебе. Магічному приходу передуватимуть волелю рішення на тонких рівнях. Високодоуховна ладина, тим більше добрий митяч просто не відбувається із зумовленою, неупорядкованою свідомістю: адже те, що прийнято називати свідомістю, перебуває у найпрямішій залежності від чистоти свідомості (ба, від її "спортивної форми"). Означення ж уможливується єдиним духовним тренінгом: медитацією (не суперечить християнській формулі "Молися і працюй").

Таким чином, або ефективно пеленгувати інтравертентні візії, повнопривно владарувати персональними творчими імпульсами і, врешті-решт, остаточно позбутися кризи та депресії достатньо відновити здатність до медитації, друже-перфекційки, тим паче, що у вас з нею давне, хоча й, як бачу, призабуте знайомство.

* скорочений варіант.

** трансцендентна медитація.

Львів.

формування одномірної свідомості, але, з іншого боку, художник, який не бажає функціонувати в межах певних норм, має можливість свідомо порушувати кордони соціальних полів і актуалізувати свою творчість як Контрабанда Революції. Таким чином втілюючи в життя гасло "Маси - в мистецтво", подается із скороченнями.

Як я відчуваю нинішній час? Звичайно, він складний, невпорядкований. Кажуть: хаос замість звичного монотонного існування. Можливо. Але це питання для художника. Хоч фарби і холст, справді, дороги. Та коли пишеш те, що кохав, за це треба платити. Або писати тим, що є під рукою. Вся справа в тому, що ми надто багато балакаємо і дуже часто згадуємо про державу. І раніше, і тепер. Звичайно, добре, що нинішня держава відмовилася від митців, тобто не має туди ж свою естетику. Вітім, і естетики тут немає. Адже естетику створює мистецтво, сам художник, і безглуздо казати, що існувала якась особлива радянська естетика. Була така, звичайно, як бувало погане мистецтво. Та чи мистецтво то було - ось питання. Називайте, як хочете: пропаганда, агітація, виховання, та тільки не мистецтво. Держава не здатна допомогти або завадити митцеві в головному - в його роботі, в стані душі, в творчості. В житті може, причому сильно, навіть вбити може. А в роботі - ні. Все потрібне для творчості міститься в самому митцеві. Він і у в'язниці працюватиме, і сліпий, і нещасливий, тому що інше не може. Звичайно, умови дуже важливі. Та скільки цілком благополучних художників втратили себе саме тому, що погналися за цим благополуччям. Так, так, звичайно, раніше і фарби, і холст коштували мало. Держава видавала дешеві матеріали і пояснювала, що саме хоче одержати натомість. Бакала ж вона бачити себе молодію, красивою і сильною, як у чарівному люстерці. Щоб усе виглядало в ньому парадним, героїчним. Таким собі щасливим багатоліким портретом. Та й тут погляд художника, зрештою, визначає його талант. Тому що будь-яку натуру, навіть при повному параді, можна писати без фальшу. Гойя так писав. І Веласкес. Держава ніколи не довіряла митцеві до кінця саме тому, що він - митець. І бачити він зрікше, та головне інше, ніж держава уявляє саму себе. Взагалі це не тема у розмові про творчість - держава. Дія життя - так, але не для мистецтва. Тут художник від держави не залежить. Якщо мені сьогодні не працюється, навіть тиждень, навіть місяць, то причому тут держава? Причина в мені. А держава - питання другорядне, навіть зовсім неважливе. Мірила для держави і мистецтва - різні, а якщо розглядати в тривалій історичній перспективі, то просто непорівнянні. Держава, як і людина, підвладна часові, мистецтво - ні. Воно просто не було старим. Є старі майстри, стара ж мистецтво - нонсенс. Адже кожна частка пережитого, втіленого в мистецтві - це частка вічності. Те, що становить проблему для філософа, цілком очевидне митцеві. Тому що для нього це всього лише практика пізнання, пізнання інтуїтивного, отже, унікального. Тут

все вимірюється талантом. Тому й вічність набагато певніше з точки зору митця, ніж вченого. Для митця - це категорія естетична, а не фізична. Згадайте, як часто поети використовують слово "вічність". Може, навіть надто часто, але це нікого не турбує. Ще кажуть - "муки творчості". З приводу і без, через що ця ідіома часом навіть звучить пошлю. Але ж це й є засіб прилучення до вічності. Митець не обирає й не шукає цей шлях спеціально, він просто його іманентно відчуває. Іншаке він - не митець.

Отже, політика не має нічого спільного з мистецтвом. Добра чи погана, вона - відображення людської недосконалості, продукт свого часу. Так митець живе в цьому часі, але відчуває його точніше і могутніше, більш узагальнено. Радість, доброта або, навпаки, голод, катастрофа - ось теми мистецтва. І про час, і про епоху, врешті-решт, судять за творами мистецтва, а ключ у нього - один для всіх часів. Мистецтво може передбачити епоху, дати її прогностичний ескіз у своєму загальному настрої. Як декаданс і авангард, що виявили себе водночас і яскраво напередодні кардинальних історичних зсувів цього сторіччя. Тут і настрій, і інтуїція, і відчуття (романтичне чи меланхолійне) переїм. Найдостовірніше, зрештою, свідцтво епохи. Вітім, митцеві це байдуже. Як людині, напевно, важливо, та як митцеві - ні. Адже його творчий імпульс повніший і глибший. Лише на дев'ять час суспільні зрушення і динамізм мистецтва опіпаються, та й тоді вони погнуті, чи не союзники, і розрив між ними неминує. Зрештою, з часом будь-яке суспільство костеніє, стає консервативним. А мистецтво залишається таким само, бо воно - не форма для нового змісту, а форма для майбутніх форм. Мистецтво інтернаціональне, тому що митець самодостатній. Його творчість належить культурі, а не державі. А культура не терпить зміщення кордонів, митців, ідеологій. Творчість не може змиритися навіть з неволею. Іншаке вона пераостає буття самою собою. Така її природа. В рещті ж митець цілком привласнюється до свого часу, адже проживаючи свою творчу біографію, він водночас проходить як людина відшуканий йому земний шлях. І на цьому шляху прекрасний і провісницький Рубенс називавши лишиться Рубенсом, а хтось інший з'явиться, або збожеволіє в злиденності, або втече світ за очі, куди-небудь на Таїти. Така у кожного доля. Не заважайте їй.

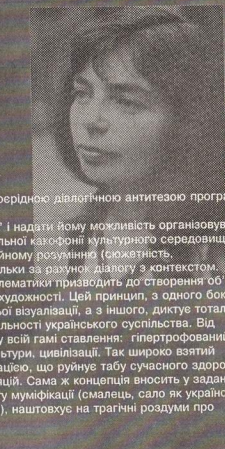
Записав Селим Ялкую.

ІГОР ДЮРИЧ, ІГОР ПОДОЛЬЧАК МАЗВОЛЕЙ ДЛЯ ПРЕЗИДЕНТА

Проект "Мавзолей для Президента" - є дослідом гіперконтекстуального мистецтва та своєрідною діалогічною антитезою програми "Art in Space".

У "Art in Space" робиться спроба винести твір мистецтва у так званий "порожній простір" і надати йому можливість організувати цей простір у відповідності з власним внутрішнім алгоритмом поза впливами контекстуальної казкофонії культурного середовища. На думку авторів, як виступили у цій програмі твори мистецтва, що відповідають традиційному розумінню (сюжетність, фігуративність), modern art - це гра з фігурою автозамовчування, гра, що реалізується тільки за рахунок діалогу з контекстом.

Розпочате у проекті "Мавзолей для Президента" подальше дослідження порушеної проблематики призводить до створення об'єкту гіперконтекстуального - максимум смислів та символів і мінімум (практична відсутність) художності. Цей принцип, з одного боку, вводить жорсткі обмеження на використання образності, метафоричності, тобто художньої візуалізації, а з іншого, диктує тотальне розширення поняття культурного контексту на весь смисловий простір активної життєдіяльності українського суспільства. Від актуальності президентських виборів до питань історії генези держави та її перспектив (у всій гамі ставлення: гіпертрофованій патріотизм - саркастична неприязнь), далі - історичної особи, державної міфології, культури, цивілізації. Так широко взятий контекст вимагає практичного згущення смислів у єдину тему. Тема мавзолею є провокацією, що руйнує табу сучасного здорового глузду і відкриває можливості для будь-яких історичних паралелей та політичних спекуляцій. Сама ж концепція вносить у задану тему ряд парадоксальних звучань, пропонує глядачеві в пошук національного рецепту муміфікації (смачель, сало як українські тотемні аксесуари), в творення сучасного мистецтва (жир, як художній матеріал у Бойса), нашокує на трагічні роздуми про марність життя (тіло консервоване як ковбаса).

ДАНИИЛ ЛИДЕР ПРАВДА МАЛОГО МИРА*

Все то, о чем я думаю в жизни и искусстве, в самом своем начале резко устремляется в т.н. малый мир бытия, точнее, не вверх, а вниз. Я это называю расчленением бытия на Малый и Большой Мир. Малый Мир - это то, что нам еще неведомо, а Большой Мир - это то, что разработано человечеством. Такое расположение, мне кажется, естественно для анализа Космоса, Социума, Искусства, Экономики, Политики и т.д.

Освобождение себя от верха, от Большого Мира, и устремление в Корневой Низ, т.е. в Малый Мир, определяет то, что я пытаюсь понять во всех сферах бытия и искусства. Постепенно, с годами, у меня сложился тот наивный код постижений, который имел и имеет до сегодня такое важное значение в жизни, в сценографии, в оценке социума и политики.

Постепенно выработалось во мне четкое определение, что разрушение Малого Мира - греховно, а неучет его значимости, как источника истины, приводит к катастрофе во всех сферах жизни, личной, общества, страны и искусства. Постепенно сформировалось и мое творческое кредо, особенно за 20-25 лет жизни и работы моей в театре. Кредо, где важен конфликт двух миров - Малого и Большого - и важно, какой из них является источником Смысла.

Этим наивным кредо я пользуюсь и по сей день, и никогда оно меня не подводило, а наоборот, нацеливало меня всегда на неведомое, еще скрытое

Любой новый творческий процесс для меня находит свое начало в разведке Малого бытия пьесы, Корневого Низа, и

при этом я сам себя так же обезоруживаю и ставлю на ноль, т.к. идут постижения в обратном направлении, в корневые импульсы жизни.

Почти все мои спектакли проходили по разным параметрам жизненных историй своей неповторимой исповедальнической маршруту. Все зависело от того, что за историю слагает жизнь в корневой системе малого бытия.

Природа впадает в совершенство нашей творческой специальностью. В объективной стихии природы наступают узлы сдвигов, которые повсюду то неведомом еще, и зачастую человек этого не замечает, не берет в расчет. Творческий акт природы - явление необычайное, и надо долго пребывать в объективной стихии Малого Мира, наблюдать его органику и не пропустить момент сдвига, конфликтного момента. Монтаж дает нам повод для вечных раздумий и разгадок сути образа, многогранного и не завершающегося.

Вся беда в том, что художник, режиссер или актер чаще всего не до конца обозначены предельно малым, достоверным, не выпускают это в себя, не испытывают на себе правду Низа - Малого Мира, а скорее всего строят заведомые ходы, в результате чего никакого акта творчества не происходит. В этом беда не только театров, малых и больших, но и всего изобразительного искусства и всего нашего бытия.

*печатается в сокращении.

ОЛЕКСАНДР ЛОПУХОВ В ІМ'Я ДУХОВНОГО ВІДРОДЖЕННЯ

Ми живемо у складний час. Час, коли майже знищено класичні Ідеали, коли зруйновано життєдіяльні економічні зв'язки, коли розтоптана наша культура, яка протягом десятиліть складалася і творилася поколіннями, що пройшли через страждання і муки, голод і холод, окопи й криваву боротьбу. Зараз надто багато робиться для того, щоб зневажити культурні надбання нашого народу, його традиції, мистецтві здобутки.

Якщо в економіці повиповзали з п'дворіть вслякя торгаші-спекуланти, то в культурі наподолились так звані новатори, культуртрегери, які понад все ставлять собі за мету дискредитувати все цінне, класичне, високе, тобто те, що завжди мало значну вагу, шанувалося за будьяких перебудов і перетасовок.

Учитель дішила черга і до нашої вищої художньої школи. Замість того, щоб зміцнювати, вдосконалювати, підносити її на вищій шабелі розвитку, підсовуються різні теорії і теорійки так званого новаторства. Авторами таких теорій, як правило, є ті, хто не створив не тільки жодної картини, а й поганенького отюду. Очевидно, таким "мудрецям" слід би частіше запитувати самих себе: "А хто ж ти такий, що ти сам створив?"

Не хотілося би тут когось похвалити, наводити цитати з висловлювань великих майстрів сучасного і минулого. Думається, це старий метод блиснути ерудицією. Вважаю, що коли ти митець і

щось зробив для розвитку мистецтва, то в тебе знайдуться зразки власних творів для підтвердження висловлених думок, суджень і намірів. У зв'язку зі сказаним вважав за потрібне звернутися на розгляд власних живописних композицій, створених за останні роки. Історія мистецтва має чимало прикладів вирішення такої цікавої теми, як "Темна вечір". Згадаймо твори Леонардо да Вінчі, Тинторетто, Крамського та багатьох інших митців різних епох і поколінь. У нашому ж вітчизняному мистецтві радянського періоду релігійна тема майже зовсім не розроблялась.

Вважалося, що то - "оліум народу". Мені давно хотілося взятися за вічну для художника тему вчителя й учнів. Десятки років в сам, творчо працюючи, а отже, наважачись, навчав і маю багатьох учнів. Зрозуміло, розробляючи таку важливу тему, прагну знайти своє, оригінальне вирішення. Саме тому в основу сюжету поклав не той мотив, коли учитель поває своїх учнів за столом під час небагатої, але з вином, вечері. Для висвітлення у творі обрав момент, коли вечеря скінчилася і учні збираються додому. Все уже зроблено, навіть ноги поміти уням. Христос прощається з ними, збираючись до Гетсиманського саду. Кожен переживає цей факт по-своєму. Я намагався виявити індивідуальний психологічний стан кожного з персонажів. Ось, наприклад, Іуда, накритий чорним одягом, розуміє, що він зрадник і негідник. Згодом він повіється, і ця доля тяжче над ним. Небагата таверна, небагата вечеря, скромний інтер'єр

підкреслюють святість і водночас драматизм зображеної події.

Я продовжую роботу над серією картин про Христа. Його образ є ідеальним для створення картин про правду, пошуки, віру і страждання людського духу. Не збираюся зараз перефразувати долю майбутніх творів, але твердо знаю і знаю, що їх створення потребує щоденної праці над собою, удосконалення своєї майстерності, авторитету серед студентів, віри в ту справу, якій служив. Без віри у свою справу, без глибокого знання законів мистецтва, мистецьких традицій нічого не буде. Не можна людські освічені, належно мистецьки підготовлені піддаватися течіям і течійкам, смакам сьогодення, крикливій моді і комерційним сплоскам. Комерція і шарлатанство у мистецтві ніколи не сприяли справжньому зростанню й злетові, а були тим середовищем, нікчемним гнилим отримцем, на якому прихилилися дилетантизм і низькопробне, чуже народові мистецтво. Треба борятися і уникати "творчих" комерційних виркутасів, які можуть привести до розвалу і краху нашої міцної, відомої реалістичної школи, школи великого українського національного мистецтва.

ПАВЕЛ МАКОВ
СЧАСТЛИВИЙ АРХИВАРИУС

Я принципиально в стороне от больших "трендов", каких-либо глобальных направлений, и по месту жительства, и по роду занятий, потому что Харьков - это черная дыра, хотя вообще-то, на мой взгляд, заслуживает гораздо лучшей участи. Я не чувствую себя принадлежащим к какому-либо течению, даже к отдельному поколению. Хотя, наверное, все-таки принадлежу, но думать об этом - не моя головная боль. Занятие графикой очень ортодоксально и консервативно. Но там не менее из печатной графики выросло все мои проекты, даже трехмерные. Мне очень нравится все ортодоксальность, возможность дотошно описать какие-то мелочи. И все же я очень давно не ощущаю себя художником в том смысле, который социум вкладывает в это понятие, - творцом или чем-то в этом роде. Хотя к своим занятиям отношусь с большим пиететом. Я не чувствую, что я создаю, я просто подбираю какие-то части, систематизирую и складываю их. Сейчас я ощущаю себя так, будто попал в квартиру дальнего родственника. Квартира он мне не завещал, а во среда обитания, все его вещи принадлежат мне. И вот я читаю старенькие письма, рассматриваю старые вещи, складываю их по ящичкам и на каждый клаю этикеточку, номерок, чтобы отвести домой. Я даже не знаю, понадобится ли это кому-нибудь. Более того, я не знаю, нужно ли это мне, но мне это интересно. Лично у меня этот процесс отстранения вызывает интерес. Само слово "картотека" заключает для меня достаточно много смысла. Я очень дотошный, и может быть, поэтому мне нравится заниматься офортом. Хотя в гораздо большей степени, чем художником, я чувствую себя библиотечарем, архивариусом, собирающим документальные факты. Иногда я шушу, что я вернулся к самому себе, потому что по аналогии я - Дева. В этом знаке очень мало активных творческих личностей, зато довольно архивных крыс. Единственное, что я могу делать сейчас честно, - это собирать то, что меня окружает, рвалки, в которых мы живем, хотя у меня и есть какие-то проекты: построить, например, фонтан Источника. Я считаю, что наше поколение, хотя я не расписываюсь за всех, не может произвести ничего принципиально нового. Мы живем на старой энергии. Но мне самому просто надо как-то жить, делать то, что мне интересно. Я никому не отчитываюсь за свою деятельность. Я не ностальжирую по старому и не заглядываю в будущее. Мне безумно интересно настоящее.

СЕРГІЙ МАСЛОБОВИЧКОВ
КРЕДО

Будь-яка спонтанна художня творчість опиратися певному кредо, як стримуючої заданості. Та будь-яка творчість прагне бути осмисленою. Що ж треба знати перед тим, як взяти в руку пензель, сісти за письмовий стіл, вийти на сцену тощо? Чи не треба знати нічого, окрім таємного імпульсу або позасвідомого бажання, відчуваючи як ти просто не в змозі залишатися бездіяльним? Прагнучи бути гранично чесним, ти все ж вбачаєш сенс в тому, аби прислухатися до таких порад:

1. БУТИ ЖИВИМ! Холодний душ і філіжанка кави, звичайно, допоможуть прокинутися, але як відчуті повноту того, що у твоїй уяві завжди в майбутньому і ніколи в теперішньому?
2. БУТИ БЕЗПОСЕРЕДНІМ! Втім, а чи цікавий ти в своїй безпосередності?
3. БУТИ ЦІКАВИМ! Відразу виникає запитання - кому саме? Собі? Вузькому колу знайомих? Всім навколо?
4. БУТИ ЗНАЧУЩИМ! Але як переконатися себе в тому, що розпочата справа потрібна хоч кому-небудь і від неї хоч що-небудь залежить?
5. БУТИ САМИМ СОБОЮ! Аби скористатися цією порадою, треба бодай знати - хто ти сам? Не кажучи вже про те, що крім того, ким тобі хочеться бути, в тобі чимало такого, з чим аж ніяк не хочеться миритися!

Наважившись відповісти на ці запитання, можна сміливо ставати до улюбленої справи.

Жизнь в Харькове делает меня отстраненным от московских, киевских, лондонских, нью-йоркских тусовок на них я иногда наведываюсь в качестве гостя. Многие меня не знают, ну, и Бог с ними. Мне это даже приятно. Я могу слушать и наблюдать, что происходит и как. Я на все позволяю себе смотреть со стороны, и этот взгляд как бы ставит для меня все на свои места. Я понимаю, что я - часть всего этого, но обособленная часть, и эту обособленность мне, чем дальше тем больше хочется сохранять. В основном я участвую в тех тусовках, которые сам организовываю.

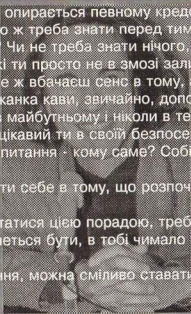
В нынешней художественной ситуации мне мало что интересно. Слишком много поверхностных вещей. Тут происходит приблизительно то, что в провинциальной стране Дании: все хотят быть на плаву, всем хочется денег. Только одни ради этого идут на панель, другие женятся по расчету, а третьи просто сами их зарабатывают. Я не против: золотой телец в нашей жизни будет присутствовать еще очень долго - во всяком случае на наш век хватит. Но вот притворство - всегда отвратительно.

Есть разные способы приобретения денег. Я предпочитаю в этом смысле честность. Кунджи ничто не мешало писать романтические пейзажи и одновременно торговать недвижимостью. Может быть, сочетание художника и комммерсанта - пример очень жестокий: кто-то торгует своими картинами, кто-то вообще ничем не торгует, а зарабатывает деньги подвиганием улиц и в свободное время пишет картины - все это личная проблема каждого. Всем хочется и денег, и славы. И кто-то ради этого готов оставаться самим собой и использовать свою энергию, чтобы добиться того, чего он хочет, а кому-то хочется достичь этого путем приспособления к моде.

Более всего я ценю в человеке способность оставаться самим собой. Мне искренне интересно то, чем я занимаюсь, и это нормально. Мои работы очень часто можно видеть не здесь, а Бог знает где, хотя я принципиально стараюсь выставлять их именно дома. Но в первую очередь они нужны лично мне, и этот факт я не скрываю.

Харьков.

Записала Ирина Панич.

Тисячі воїнів з різних боків йдуть до Йомасали". Одні випереджають інших і залишаються на місці; інші безглузда безмежне. Інші нічого не шукають, і все приходять до них тоді, коли вони на це не сподіваються. І ті, й інші однаково любі Йомасалі. Для нього немає "краще" і немає "гірше". Борьба "за" і "проти" - для нього важка розумова хвороба.

Форма взаємовідносин воїна з нічим зветься мистецтвом. Мистецтво, як і "холодне" існування воїна, виставлене на всезагальний огляд. Воно - вираз душі воїна і переважно простір і час. Це прагнення без багачки. Це роздуми без самозакоханості. Це длі, а не послання на неї. Це майстерність техніки, це засіб отримання свободи. Щоб зрозуміти, що це таке, треба відкинути всі свої уявлення про ідеальні і неідеальні. Якщо ви можете не називати імен речей і явищ, ви залишаєтесь в порожнечі; якщо називаєте, ви сповнюєте себе страхом.

Поняття "воїн Йомасали Хухіс" - це лише наслідок 25-річної пропаганди. Не робіть галасу з цього приводу.

"Йомасала Хухіс - одна з назв могутньої космічної сили, що з'явилася авторів і його друзям в травні 1969 року в селішч Плоту, що в 30 км на південь від Києва. Назва одниняного езотеричного вчення. (Примітка автора)

"Что Вы делали во время революции?" - задали вопрос аббату Сент-Клеру. "Я старался выжить" - отвечивал он.

Независимость Украины состоялась, слава Богу, бескровно - без гильотин и дикого разбоя. Однако, проблема выживания, оказывается, актуальна и в условиях "мирной революции". Что же обнаружил украинские художники по прошеивши тихого катаклизма? Власть обратила их в пауперов, не обеспечила элементарной юридической защиты, лишила возможности свободно представлять свой труд за границей, введя немислямыи таможенные пошлины. Художник подвергается грабежу и эксплуатации со стороны лояких дельцов, как местных, так и натурализовавшихся на Западе.

Как реагировала украинская правозащита на грандиозную аферу "Инкоарта" или "Українського фонду культури", когда было украдено свыше тысячи работ у 80 художников? Да самым неприглядным образом. Министрство культуры предоступило провалило экспертизу, а суд Подольского района занял дело. Союз художников Украины нравственно деградировал и парализовался организационно, став, по сути, лпитательной средой для избранных (или лучше - званных); наружу вылезли безобразия, которые даже прежняя номенклатура предпочитала камуфлировать. Другого и быть не могло, ибо вышли они из скверны, скверного и творят.

Власть отнимает у художников лучшие выставочные павильоны, заморожено строительство мастерских, утрачены производственные площади. Спекулятивные цены лишают возможности приобрести краски, кисти, материалы для работы. И это на фоне обещаний создания музея современного искусства. А нынешние музеи - сокровищницы духа нации? Русский музей превратился в убогую кустарную районного масштаба. Администрацией проработирована возможность присоединения здания № 11 по ул.Терещенко. Музей западного и восточного искусства (почему не южного и северного) десятый год на ремонте, и этой аферой не видно конца, а здание № 17 используется для персонала. Благородная и соизидательная роль Терещенко и Ханенко пресеклась. Твердят "Нет денег..." - и не выпускают научных трудов. Скоупят "Нет средств..." - и набивают карманы за счет платежеспособных клиентов, бесстыдно обнаруживающих пути к художественному творчеству. Удивляться ли, что выставки больше похожи на братские могилы, на духовные гноища постольшувистского эстетизма, что продажные критики беззастенчиво передегривают, как карточные шулера, умыленно валя в один котел праведное с грешным. Уровень художественной критики неправдоподобно низок, два-три исключения лишь подтверждают правило. Можно без зазрения совести говорить о сакральном пространстве, образованном какой холстами, где неумение и немочь вызывают тошноту, о гениальных мальчишках, гений которых таится в невежестве критика, не уважлявающего плагиат, неумерно восхвалять пошлое действо, объявив его перформансом.

Художники ориентирован на потребителя, он угождает перед ним, обнаруживая лакейские замашки. Его столкнули в "потребительский ад" (Пазоллини). Он стал "халаяником", балаганной личностью, он промышляет искусством. Налицо оскудение личности художника. Он мимикрирует, льевого работая "на заказ". Вместо цестиков и передовиков в орденах он теперь тиражирует гатманов, бунчуки и оселдыи. Подменяет культуру этнографией, уродливо интегрируя украинский менталитет в европейское мироучествование. Он измьчал, теряется перед Брейгелем, способен лишь стилизовать барокко, не догадываясь, что оно - страшный и великий ангел катастроф. Он кланяит у новой власти звания, регалии, лауреатства. Награды крепят на груди бывшие коммунисты.

Художники сбиваются в кланы. Важно принадлежать к какой-нибудь клике. И делят групповую ответственность обезличенные индивиды. Обрывки лозунгов, осколки концепций, пепел борьбы остаются после них.

"Муза вам не кухарка, - говорил Манделльштам, - она кормит вас не будет". Недурно было бы (для всех), если бы новоявленные Пикассо обратились в краснодеревщиков, изготовителей обоев, распивателей сундуков и вывесок. Ремесленники выжили при всех формациях и режимах. И они могут иметь "живую совесть, мудрое терпение", и зачастую в прикладных искусствах - залог спасения и будущности искусства изящного. Как самоотверженно, терпеливо и без претензий на лоду трудятся на подочине где-нибудь в подвалах замков Польши, мансардах Парижа или малогабаритных квартирах Киева, декорируя интерьеры, украшая салоны и галереи своими натюрмортами, пейзажами и портретами, героические украинские художницы!

Где место художнику в нынешнем обществе? Там, где духовная очевидность является стимулом к творчеству. Место его там, где есть место для радости (творчества) и служения "живой тайне Божьей" (И.А.Ильин). Вот счастье, вот правда.

Я за художников, исповедующих культ единенного творческого акта, несущих свое непреложное бремя свяченно и величаво. Не слышны их голоса или слились в общем хоре просителей, хулителей и пустобрехов. В прежней бездланной жизни они не могли существовать, в этой же получили пусть иллюзорный, но шанс выжить. И когда-нибудь благодарное потомство вспомнит о них, объявит провозвестниками и благоговейно напишет их жизнеописание.

И еще. Дело художника - в упорядочении окружающего нас хаоса средствами искусства, гармонизации среды выявлением естественного предела всякой органической сущности, меры возможного ее развития. Обнаружить на природной данности лик Творца и славить Бога в его творениях.

ВАСИЛЬ РЯБЧЕНКО ПРИТЧА ПРО СУМНОГО ПРИНЦА

Художники - люди самодостатні. І їхнє середовище досить замкнене. Це ізольована група, яка працює сама на себе. У неї є свої чістоти, рейтинг імен, як серед митців, так і теоретиків мистецтва. Але цей рейтинг, так би мовити, внутрішнього користування, тому що на суспільство він не має ніякого впливу. Суспільство це нецікаво і неважливо. Ми не створюємо того, що найвище ціниться в суспільстві - грошей, хоча ми створюємо матеріальну культуру, але грошей - ні. Тому суспільству ми не цікаві. Ми ходимо, як жебраки, зазираємо в очі, пробуємо якось викручуватися. Цілком природно, що, не маючи матеріальної незалежності від держави як якої-небудь структури, я можу собі дозволити робити все, що мені подобається. А подобається мені кожного разу щось інше: я і живописець, і графік, займаюся новими формами (тим, що зараз називають "сучасне мистецтво"). Ї в мене глобальна мрія: здійснити проєкт під назвою "Принц". Кінцевою метою цього проєкту є створення меморіального музею Нездіяльного Героя. За літературою, Принц - особа, яка має не лише титул, але й насамперед багато здібностей. Але рутинно що особистість засмоктує в свій потік. Він втрачає осяскі орієнтири. Задля чого, навіщо живе і поступово розуміє, що гине. Уводимолюючи, що не відбуває як особистість, він змінює реальне життя на вигадане, ніби перебуває в уявній світ. Інтрига полягає в тому, що я маю можливість дешифрувати його марення і мрії, аби суспільство зрозуміло, на що людина ледяна проміння реальне життя. Ці реконструйовані марення матеріалізуються у вигляді фотографій, графічних аркушів, інсталяцій, живописних полотен. Причому обираються вони довільно, як кадри з кінофільмів; насправд вони не є мистецькими творами, а просто частини якогось дійства. Тобто домінує виладкованість. Ні жести, ні подія, які демонструє та чи інша картина або фотографія, не несуть притаманного мистецтву загального змісту. Досить сумний проєкт, тому що навколо багато таких принципів. Фактично можна сказати - все, що я роблю, може знайти своє місце в цьому музеї: адже я теж належу до принципів.

Проте я не чарівник, а жива людина, і мені не чужі практичні міркування. У мене є дружина і син. Я хочу нормально жити, можливо, не шикувати, але й не соватися на стільці. Одно - музей Нездіяльного

Героя - це творчість, а інше реальне життя. І це необхідно враховувати. Тому я створюю структуру, яка допоможе не лише мені, а й багатьом художникам вирішити їх практичні проблеми. Щоб митці не займалися продажем снікерів та біганиною по сенсорах (які, до речі, одержують садистське задоволення від споглядання діячів культури, який стоїть біля дверей прохачем), а повноцінно працював. Звісно, ми ще не стотилися до жабрацького становища митців Заходу, але це не за горами. Тому моя арт-лабораторія створена для того, щоб художник заробляв на життя своєю реміслом. Арт-лабораторія - це, так би мовити, курси підвищення кваліфікації, завдання яких пересадити художника від мольберта до комп'ютера, допомогти йому опанувати сучасні технології для використання їх у творчому процесі. Робота арт-лабораторії якоюсь мірою ґрунтує ґрунт для створення в Одесі центру сучасного мистецтва, де будуть навчальні майстерні за типом творчих лабораторій, навчальні структури (роботи з комп'ютером, фотографією), інформаційний банк даних, бібліотека, фонотека, відеотека, експозиційні приміщення і, звичайно, клуб - місце тусовки, зустрічей і т.д. Таким чином, у нас є можливість всередині суспільства об'єднатися і вижити.

Нинішня ситуація в Одесі неадекватна, але існує група, яка намагається щось зробити, і їй це вдається. Відносно бурхливе життя вирує у Києві, Харкові, Львові. Але ж існує і багато інших міст, про які ми нічого не знаємо і не чули. Зараз в усьому світі відбувається процес децентралізації культури. Наприклад, у Франції в провінціях створені могутні центри сучасного мистецтва, які, звісно, не підпорядковані Парижу. Високий рівень того, що там відбувається, унаочное значну підтримку держави. Я розумію, зараз багато говорять про тяжке економічне становище в Україні, але в період створення нової національної ідеології все-таки необхідно не забувати про значення культури. Можливо, розв'язання проблеми - у створенні подібних до згаданої арт-лабораторії структур, що можуть себе утримувати.

Записала Тетяна Грущенко.

ВАЛЕНТИН РАЄВСЬКИЙ ПРИСТАНОВИЩЕ ДЛЯ БОГА

ЧАС не існує.
РЕАЛЬНІСТЬ - лише тонке зображення, на якому ПАМ'ЯТЬ плете свої візарунки. А що коли ми безмежні і протікаємо один крізь одного, нескінченно і велично... Я запитую.

Ми живемо у гігантському Акрополі серед численних матеріальних доказів. Пам'ять цих експонатів зберігає величезний Кенотаф, координати якого - Велика Тамніца.

І, звичайно, ритуальні дійства можна було б провести на одній з площ Пальміри, у тіні храмів елліністичного Сходу: християнського, іудейського, зороастрійського, які оздоблює один і той же майстер колись на початку І тисячоліття нашої ери. А інсталяцію розмістити в похмурій прохідній інтер'єрів Ла Саграда Фамілья в Барселоні.

Але... мос дороге стомлене Місто. Своєю існує я поклав до підніжжя Твоїх пагорбів і присягнув на вірність Тобі.

І знову, занурюючись у густий аромат Твоїх лінівних рекреацій, продовжую вірити, що Ти прокинешся від мертвого сну; і розбудити Тебе зможуть тільки ти, хто знає і любить Тебе нескінченно...

Твоя доля була визначена вже з самого початку. Київська Русь, як відомо, завжди була двостороннім Дзеркалом, в якому водночас відбивалися Схід і Захід. На перетині цих культур, в результаті глобальних політичних і економічних катаклізмів, зміщення культур і народів, народився геополітичний союз, - новий етнос - МИ.

МИ, як одяг, приміряємо чужі утопії, забуваючи про розміри власного тіла. МИ набиваємо трупами свої Пантеони, несамовито б'ємося за володіння кожним мертвим генієм, забуваючи про живих. МИ, ніби безумна кролиця, народжуємо нові й нові філософії, забуваючи своїх жерців, слово яких було чогось варте.

1989-1992.

ТИБЕРИЙ СИЛЬВАШИ ЖИВОПИСЕЦ

Что есть предмет живописи?

Цвет.

Или цвет-свет мистиков.

В живописи есть некая тайна, присутствует некий опыт, часто не поддающийся рациональному объяснению. "Закрывые глаза" мистиков - это не дистанцирование от действительности, а начало пути к истинной реальности.

Реальности Гармонии. Целого.

Реальность эта для живописца существует, поскольку воссоздана цветом. Цветом - событием, цветом - со-бытием.

Цвет есть некое креативное начало, существующее в онтологии. Это стихия, обладающая особой энергией, и деленные Даром могут только люди, наделенные Даром. Наделенные Даром погружены в познание, их направленность - первопричина, а не конструирование нового проекта.

И тут нужно сказать о различии между колористом (художником, наделенным специфическим, иногда феноменальным даром чувствовать цвет) и живописцем. Живописец живет между ритуалом ремесла и актом самопожертвования.

Ритуал - очищенная временем, прозрачная, как формула, энергетическая единица.

Момент напряжения. Момент, когда поток жизни и владеющий ремеслом слиты в едином ритме. Это код накопленного веками знания. Путь, проделанный тысячами предков-художников, и персональный путь совершенствования. Ритуал - Сущность, очищенная от всего внешнего, как текст молитвы, отобранный веками слово к слову.

И колорист, и живописец - люди ремесла.

Но колорист - это художник, не идентифицированный со своим истинным "Я".

Есть два разных "Я".
Первое - "Я" привычек, социальных, культурных, физиологических; "Я" внешнее, фиктивное, поверхностное, комфортное.

Второе - тождество человека со своей природой. Событие цвета предлагает художнику испытание, где на карту поставлена его судьба. Его реализация. Тут начинается путь ко второму "Я". Полное подчинение природе цвета. Мирение гордыни. Нежелание высказываться самому - но через себя. Так отказ от завербованности "Я" и событие цвета рождает ЖИВОПИСЦА. Это есть второе рождение. Он призван.

Живописец живет среди цветового хаоса и изначально погружен в созерцание-чувствование безгласой, надличной световой волны, окутывающей, "окликающей", ждущей отклика и артикуляции. Призвание - это отклик на зов. Устраняя первое "Я", живописец становится орудием, посредством которого до-гармоничный цвет реализует себя. Это отказ от самовыражения. От "ego", которое принадлежит профаническому. Преображение художника-колориста в живописца не происходит раз и навсегда. Это каждый раз колоссальный труд прохождения через собственную тень.

АРСЕН САВАДОВ НА КРАЮ СВЕТА

Сегодня, в эпоху конца света, культурное пространство древнего Киева представляет некую внереферентную зону, поглощающую любую автохтонную, но эманированную интенцию, какой бы характер рефлексии она ни несла. В этой плотной среде нет ни захлыв углов для созерцания, ни возможности построения хоть какой-либо культурной стратегии, а тем более нет никаких возможностей выхода в свет. Эта черная дыра, зловонный анус, обрекает нас быть заложниками собственной жизни, а наше творчество -

размазыванием кала по стенкам сосуда, в который заключены.

Сранные иерархии и эпигоны, лживые миссионеры и институции - вот все, что нас сегодня окружает.

Я обращаюсь только к художнику и тем, кто себя таковыми считает, к тем из вас (если Вы есть), кто лишен вселенского цинизма и хулиганства, - нам ничего не светит, кроме одного: иди и победи как "класс", или взорвать царство "информации" и подойти к тайнам жизни без посредников. Это начало новой эскалации сил в стратегии культурной агрессии, попадание в высший свет с провозглашением эпохи новой гиперконъюнктуры - эффекта Тарантино.

Живописцы всех времен идут один и тот же Метахолост. Цель его - бытие в Гармонии. В громадном "теле" Метахолоста персональное несовершенство, личная дисгармония сменяются временем, очищаются другими живописцами. И бытие в Гармонии не нарушается.

Картина - вещь. Предмет соприкосновения двух миров.

Пересечение их границ - явление языка-цвета. Цвет - реальность, относящаяся к области феноменального.

Отключившийся на зов живописец обречен обрести речь. Тут сама природа его Дара - освобождение Цвета. Артикуляция.

Перевод его в стадию экзистенции.

Предмет искусства Живописца - предмет его РЕМЕСЛА.

Инструментарий: поверхность, краска, фактура.

И время.

Время постоянно длящегося диалога между живописцем и холстом, этим иероглифом, на котором время проявляет перед нами скрытые знаки жизни. Личная задача живописца - остановить пережитое мгновение в постоянно длящемся, меняющемся "божественном замысле". Событие цвета из стадии метафизической переходит в экзистенциальную. Цвет - событие в цвет - со-бытие. Холст сам себя создает посредством живописца. В отличие от классической станковой картины, холст-предмет Живописи не является окном в мир, вещь в себе. Будучи сам целым, он часть большего целого - Метахолоста.

Бытие в Гармонии на уровне эстетики дает некую Норму. Тот устойчивый критерий, который не подвержен изменению, Живописи, только живопись и больше ничего! Она самодостаточна.

Парадокс состоит в том, что приходится определять словами то, что, по сути, невыразимо. Слова привязаны к определенным предметам, явлениям. Слова конвенциональных образов, стерты смыслов, устоявшихся стереотипов. А главное витеет между словами.

Тут великое Незнание. Зона возвышенной тавтологии.

Где длится Молчание.

Много лет тому назад я написал: "Живописец - это путь домой..."

Я вышел из дому, криком возвестив Богу и людям, что я уже здесь. Я хотел быть. Брать мир и заполнить его собой. Преисполненный гордыни и терзаемый сомнением, я хотел быть собой. Я, я, это я... Но то, что есть мной, неизбежно умрет, ибо подвержено времени и превратится в ничто. Но случилось и повторится каждый раз у холста - другое рождение. И грешной, несовершенной рукой я добавляю свою часть Цвета в общий наш холст.

Я иду домой, где никто не спросит, кто я, откуда и где был.

И буду тем, кто есть.

А за общим столом сидят все Живописцы.

И улыбаются мне.

Я надеюсь...

Киев. 1993-96.

Дальтоники и ретушеры, не отличающие Бонапарта от Бодрийяра, я призываю вас к священной войне, где слабые даже не поймут, что уже мертвы, а сильные получат боевое крещение.

Я провозглашаю пострельность и призываю Мессию (Колумба!) открыть "новый свет" на краю света до тех пор, пока не усвоите плоть спасения. Я буду трахать и крестить его, а он будет трахать и крестить вас.

Миссия древнего центра возродится, Амминь.

16.02.95.

Я не хочу ані протиставляти себе комусь, ані порівнювати себе з кимось, планати б себе самого... Я помітив, що в мене період аналізу переуде потужною викуди творчої енергії. Це природно, як дихання. Одина форма змінюється іншою. Та тривати безкінечно ці трансформації не можуть. Аби уникнути самоповторів, треба вийти на простір, поглянути на себе - чи не пристало щось з'явил, чуже, може, навіть якась барва з епохи Відродження. Якщо звільнився від корости звичного, Господь дасть тобі нове завдання, нові барви. І це нова завдання буде істинним. Не зв'язаним з укорючаним. Адже якщо весь час повторювати вчорашнє, мистецтво твоє може скінчитися. І життя разом з ним.

Повсякчас чую: "пост-, пост-, пост-". Якщо повіриш в це, змущений будеш постійно годувати цього гомункула власною кров'ю і силою. А проґодувати його практично неможливо. Адже все - Інерція. Інерція антики або художнього інституту, інерція соціуму або протесту. Підключишся до них і певний час відчуєш ілюзію зростання, розвитку. І зарплату тобі платять, і виставки влаштовують. Та згодом ця інерційність, причетність до загального потоку тобі помічатиметься. І перемоги обертаються поразками. І навалюється спустошеність. Ніби ти сунувся в чужу компанію і вже вона тобою керує. А де ж тоді ти?

Увійти у власне серце, вивчити його. Мистецтво дарує тобі можливість планати і вивчити стан власного духу, доторкнутися до якихось таємниць буття, а, може, й схилити коліна перед Вищим. Моя душа чомусь повсякчас проситься на Пасовища. Туди, де сонце світить, і трава росте, і панує безтурботність. Космос я уявляю в образі цих простих Пасовищ. Простір душевної гармонії, досконаліший, ніж той, що оточує тебе, світ. Та хіба я вигадав цей образ? Чи він створений набагато раніше, ніж я з'явився на світ, а я лише відкрив його в своєму серці? Я вірю в те, що нічого не могу створити сам. Сказано ж: полюби Господа свого всім серцем і помислом. Якщо людина здатна вмістити в себе ці заповіді і не згорить, виконуючи її, то знаєє велику радість. Якщо ви стоїте обличчям до Сонця, ви ж відчуєте тепло його на обличчя своєму?

Шукайте висхідних потоків!

Записала Ольга Островерх.

Поки що в Україні руйнівні процеси переважають над творчими. Та якщо ми прагнемо потурбуватися про прийдешні покоління, про наших дітей, якщо хочемо нормально, в людській подобі, дожити до природної смерті на цій землі, скажімо, конкретно в Києві (особисто я завжди не збираюся їхати), то повинні активніше формувати конструктивні підходи, генерувати творчі ідеї.

В українському мистецтві нині, так само як і загалом у суспільстві, триває період самоідентифікації. Досліджуючи художній контекст, прагнеш якнайточніше визначити в ньому своє персональне місце. Мені, вважаю, пощастило: моє творче ставлення і прозоріння співпали з першими виставками перебувдому. Завдяки цьому, я увійшов в сучасне мистецтво адекватним собі, не ступивши, на відміну від хоча б "шістдесятників", з відчуттям радості, свіжості. Як там не було б, але це були сонячні дні. Тоді я отримав потужний заряд енергії, який прагну не розгубити. Водночас намагаюся зберегти й самокритичний погляд, який, гадаю, захистить мене від впливів конкретних течій, віянь та угруповань. За природою я винахідник. Ідей народжується дуже багато, різноманітних. Раніше мене бентежила, сказати б, відсутність зосередженості на проблемі. Я завжди відчував і переконаний в цьому зараз, що в будь-якій темі можна знати силу відтінків, про найменший знак можна написати сюжетальний роман в прустівському дусі. Отже, своє нове захоплення, на якому я так капітально і серйозно затримався, - малювання на малах - розглядаю як дуже важливий і цікавий для себе етап. Вперше в творчості я здобуваю дослідницькі досвід. Я усвідомлюю, що це унікальна ідея. Водночас вона іманентна світовій художній традиції цього сторіння. Та стратегічно ця ідея не відпускає мене і через особисті причини: винахід вперше перетворює мене самого, розширює моє світобачення, формує погляд. Моя емоційна віддача повертається до мене строкаті відміненою. Мала стала для мене символом сучасного світу. Будь-які політичні події на планеті я тепер сприймаю дуже особисто: втім, можливо, як жарт. Адже мала світу для мене від початку - ще йшло для інтерпретації історії мистецтва, імпульс для захоплюючої постмодерністської подорожі. Мене дуже тішить цей чудовий вояж.

Записала Ірина Панчан.

ФЕДІР ТЕТЯНИЧ ФРІГУЛЬЯ - ЦЕ НЕСКІНЧЕННІСТЬ

Нескінченність дивиться в нас крізь очі, і крізь них ми дивимось у безкрай. Нескінченність нами дивиться сама у себе відразу всіма очима усього живого.

У тебе є вибір: життя за Зодиаком лише сторінка або за Фрігулья - нескінченно.

Жити за Зодиаком - значить все робити з розрахунку, що завтра ми помремо і "після нас хоч потоп", витратити всі кошти і сили на улещення себе, отруєного усвідомленням неминучості смерті, отже, бажанням забути у втіхах, що, по суті, є спотворенням життя, якого відмірено вкрад стільки, щоб за нього стати Фрігулья, як мураха працелюбна: стягнути з усього Всеосягу собі можливість і право не бути відданим смерті на поталу.

Пливу в порожнечі, в тиші. Навколо простір космічний. Суворий чорний вакуум. Невидимі стіни мого апарату. Зачу замість них голографічні зображення близьких й найвіддаленіших світів.

Гуркіт надір вулканічних на морі і суші. Шелест флори. Гміни представників фауни.

Я працював, вдосконалювався, ні на що не відволікався (хочу, щоб і в ти так мали). За мене все робили, думали, мене поїди, годували стінки Біотехноста. Любили мене, пестили, гладдили, все для мене знаходили. Ніби в раю роки життя моє в них проходили. Знищували вони хвороби мої. Знали всі мої звички, всьому бажанню моему потурвали. Поглядом без перешкод досягаю зверхдальні сузір'я у галактик морі. Торкаючись пальцями моїми променями колоч зорі.

І скільки я не помирав, коли панувала у

світосприйманні безпорадність - не сила. Біотехносфера сама орбіту вираховувала до порятунку, в своїй утробі материнській мене, ховаючи, носила.

Учись в усьому себе побачити, відчутти, зрозуміти.

"В нескінченності є лише я, - скажи собі, -

Нема більше кого винити".

Куди думкою не перенесеш, вершу нескінченності діло.

Повсюди мій вічний дім, точніше, моє нескінченне тіло.

Я - нескінченність. Я - все, єдине тіло. Якщо є Бог - він у всій нескінченності, отже, й в мені. Якщо є біс - і в мені. 1996,

МИКОЛА ТРОХ ВІДКРИТИ ДИВО ТЕАТРУ ЖИТТЯ

Ставлення до фотографії сильно змінилося. На тлі тотальної втрати віри в будь-які непрагматичні цінності аскетичне служіння творчості загалом сприймається як прояв шизофренії, форма божевілья. Соціальна ситуація тиранічно перетворює майстрів на грубий ремісник. Займаючись заради хліба насущного часом абсолютно нецікавими редакційними завданнями, відчуваю це й на собі. Типова ситуація: двадцять фотографій знімають якесь подія з однієї точки для двадцяти різних видань. Газети, зрештою, неупереджено відбивають цей культ фотопрагматики. Знімки можна демонструвати як ілюстрацію колективної безсозовості. Змирнитися із світом, який нас сьогодні оточує, я не можу. Звинувати до буденних зрад, мажорної заздрості, маніакальної корисливості, винищення порядності. Головне ж - до відступництва від власних поглядів та ідеалів під "тиском обставин". Важкі часи - не підстава для кардинальної зміни життєвих принципів. Кастрирувати совість - смерть художника. Природний стан для нього - бунт. Перманентний бунт. Не стати конформістом, не зневілюватися з нотомом. Багато моєй колі, відчувши запах грошей, кинулися в рекламну фотографію. Мало того, що вона створює викривлену, удавану, ілюзорну картину світу, в ній є й елемент фашизму, дискримінації тих людей, чії форми не відповідають стандартам топ-моделей. Якщо я це усвідомлюю, повинен створювати антирекламну фотографію, якомога правдивіше фіксувати реальність в її негероїчному, непоказаному вияві, зображувати, якщо хочете, ординарних

людей.

Один мій друг недавно розіслав на шматки подаровану йому фотографію, із старої моєї серії - "Школярки". Він каже, що цей емоційно пробуджував в ньому спогади про часи, коли він був шкільним. Насправді ж, він прагне винищити пам'ять про себе. Так виявляє себе сьогодні трагедія. Буденно, тоскою. "Коли я дивлюся на твої знімки, то не хочу жити", - почув я недібно від одного колеги. Я гадаю, що таке судження - факт моральної нечутливості. Анастасійчич в деяких своїх роботах насильство, агресію, жорстокість, я не звеличую, я викривляю їх. Так, я прагну викликати у глядача відразу до того, що здається мені в житті мерзеним, вульгарним. Мій метод можна було б визначити як ствердження норми, краси, гуманності від зворотнього. Тут точніше було б використати російську мову - "от противного". Предмет зображення для мене - те, що обурює, викликає душевний дискомфорт, розпач. Бруд, глумство, зухвалість світу. Взагалі, якщо серйозно займаєшся фотографією, то повсякчас дивившись на світ ніби крізь видошукач фотоапарату. Навіть йдучи без камери, ти постійно бачиш безліч ситуацій, що містять у собі готові, завершені художні сюжети. Документальні, але водночас абсурдні, сюрреалістичні або маньєристські. Навіть для постановочних, змодельованих знімків первісним залишається саме безпосередній життєвий імпульс. Втім, "ставлячи кадр", я не маю на меті відтворити ситуацію, яку не довелося "зловити" в житті. Це документальні зображення підводимої, тавматичних базань, прихованих пристостей, мікродослідження чуттєвих і психологічних

моментів, які людина забороняє собі виявляти відкрито.

Я дивлюся на життя, як на театр, в якому актори постійно імпровізують свої ролі. Сьогодні в суспільстві чітко визначилися дві контрастні групи, між якими - прірва. Розділяє їх ці групи зовсім не матеріальний достаток. Просто більшість населення - мімікрувала, поринула у виключно матеріальні орієнтири і безглуздо виконало девотичний ритуал буденності. Та є інші індивідууми. Довільний жах вони прийняли як даність, але воліють жити за власними правилами. Вони не лякаються бути самими собою - відважно дивлячись або некресивимим, сміливо виявляти свої почуття, нестримно радіти, коли везе на селці, і не демонструвати нещирі шаласливі гримаси, коли їм сумно. Я, хоч це й може здатися парадоксальним, все-таки адресую свої роботи першій, "зобомібованій", групі. Я сподіваюся, що мої знімки можуть примусити їх "розобластити", проломити панцир їх заляканих, детермінованих увільнені і сформованих суспільством звичок, очистити їх погляди від пошуді банальності. Може, їм пощастить побачити театр життя й вони почнуть сміливо грати ролі, дані їм природою, долею, а не чекатимуть суфлера, який підказуватиме їм текст, чи режисера, який накреслюватиме їм мізансцени.

ВАСИЛЬ ЦАГОЛОВ Я БІЛЬШЕ НЕ ХУДОЖНИК

Художнику сьогодні слід усвідомити приреченість свого становища: мистецтво, на визначеній, уявеній або евентуальній "території" якого здійснювалася його параноїдальна, марна практика, напевно чи зможе адаптуватися до нових умов, що їх пред'являє реальне життя, - користі і доцільності. Період навіявання і нав'язування "високотехнічних а паляць" загальних ідей, як і приватної творчої проблематики, різноманітних комплексів завершується.

Із реабілітацією у свідомості цілісної матеріалістичної картини світу, здорового глузду, будь-яка, навіть найвитонченіші, спроби реорганізації або розширення цієї "території" формальним, дилетантським зверненням до інших сфер діяльності, її механічного приживлення до реальності звичними, сповненими відвертого наріцизму артистичними жестами, вже не дадуть очікуваного результату. Тактика "безсоромних хабарів у реального" (багато в чому половинчата і оборотна через свою локальність і спорадичність), діючи в попередньому режимі запозичень (нехай і експансивних), не зможе розв'язати проблему дистанціювання від реальності, розірвання свідомості художника. Навпаки, гранично її естетизує й розгорне в усій повноті. Внаслідок чого "втрата" мистецтвом своєї специфіки (не сутності) виявляється власною проблемою мистецтва, тобто, це новою елітарною тенденцією, що зводиться до банального неоклоуналізму, розширення "мех" і освоєння нових сфер, об'єктів паразитування. За умови надчутливої інтуїції і радикальності її прибічників така "втрата" могла б не виявитися черговою гіперстимуляцією і врятувала б художника на краю існування мистецтва від безглузких сподівань і зайвого

трагедійного пафосу.

Художник зникає, але не у нетрях "території" мистецтва, а разом з нею - професійна інтелектуальна діяльність і високотехнологічне промислово-виробничо-особливості, функціональної продукції і певний новий товар з конкретним попитом і адресатом: мова про нові функції витончені метафоричну мову мистецтва, нікому непотрібній примітивній мові, який продовжує множити художник-кустар, не звертаючи уваги на те, що інтерес до його "робітроботи" катастрофічно зменшується. Проблема не в дефіциті чи неможливості нових радикальних інтерпретувань, не в одностійності форм діяльності, як помилково вважає художник, а в тому, що в ситуації, що склалася, від нього вимагається огідне деструктивній і симулятивній природі мистецтва відновальне виробництво промислового товару. Але "штучний виріб" (твір, проект) вже не відповідає всім вимогам товару, який, тиражуючись, не може, та й ні повинен, мати інтерпретацію "поле", нести у собі щось значуще (як художливо-особистісне, так і опосередковано-типологічне), не може і не повинен бути художнім експонатом.

По суті, художник має пройти зворотній шлях від дошанівського фонтана - розчинитися у потоці промислового виробництва або шоу-індустрії.

Зрозуміло, що ринок образотворчого мистецтва, як і будь-яка інша велика афера, не приносить прибутку і з часом припинить своє існування. Більшість галерей зачиняться, решта - музеєфікуються або перетворюються на клуби для душевнохворих.

АНАТОЛІ ФЕДІРКО З ПІДПІЛЛЯ - НА ОЛІМП

Мені важко визначити свою, так би мовити, "страту" в мистецтві - вона завжди суб'єктивна. Але гадаю, що займаю досить нормальне становище, будучи представником маргінальної у фінансовому відношенні галереї. Галереї, яка бере на себе функції мідста між процесами, що відбуваються як по всій Україні, так і на Заході. Я особисто ніколи не орієнтувався тільки на київську тусовку. Напевно, я вважаю, що Києву б не завдавало відчуття прилив своєї корони. Водночас я роблю спробу вийти на нормальний, не підліпний, не маргінальний рівень представництва українського мистецького процесу на Заході. Він не залежить ні від мене, ні від когось іншого - це об'єктивний процес. Отримавши запрошення на "Будapest-Арт-Експо", ми, скажімо, проїхали рейтингову акцію, яку прохдають вже протягом п'яти років всі галереї, які існують в культурному просторі світу. А мої сусіди - галерея "Аліпій", що мала досить великі кошти, - не проїхали. Мені важко судити об'єктивно, але, гадаю, що я стою на двох ногах, - і це найголовніше.

Галереї існують, як правило, не більше трьох років. Вони вмертвють себе. У нас таких проблем не було. Були проблеми сито організації, ми вичерпали себе як структура Спілки художників. Офіційна структура ніби ліквідувала ту мобільну частину своєї спілки, яка, власне, розвивалася або нищила те, чим Спілка звикла займатися, займається і чим вона, вірою, не займатиметься, бо ми її розвалимо. Ми створимо кілька спілок. Чому б, скажімо, не бути трьом професійним спілкам художників в Києві? Та й не мусить мистецьке життя замикатися в межах спілки. У нас існують якесь маргінальні галереї, але вони, на жаль, так і лишаються маргінальними. Я спостерігав за цим процесом і констатую, що їм не вдається вийти за рамки першої заявленої виставки, піднести якесь чи змінити свій імідж. Тобто три роки, недані ніби на "вірніст", використані ними виключно для самополювання. Тому вони й не можуть активно впливати на ситуацію.

Я взагалі людина зовні компромісна. Та це позірне вваження. В творчості я абсолютно відкидаю компроміси. Крім того, я фаталіст. Якщо відчуваю, що якась акція має відбутися, вона, попри все, відбувається.

Створюючи галерею, я мав на увазі насамперед свої власні творчі

устремління. Я намагався свої творчі амбіції реалізувати через колективні акції українських художників чи міжнародні. Але, за великим рахунком, це були передусім мої амбіції. Мені вдалося собі знайти нішу, концептуально окреслити коло творчих процесів. Відповідно у колі цих проблем кожен з художників, що брав участь в цих акціях, знаходив власну нішу. Мої проекти виявлялися досить органічними для всіх.

Мене завжди дивує, коли колеги починають вибудовувати якесь таку химерні концепції. Апельовати до абстрактних категорій (вічне мистецтво і так далі) мені не хочеться. Це точно скаже за мене. Я працюю над конкретними проблемами. У 96-м році для мене такого глобально проблемою є виведення того, що роблю я і мої друзі, на рівень адекватного процесу, того процесу, що відбувається в Західній Європі. Це мусить бути наш доморозений художній продукт, ми повинні знайти своє художнє обличчя. Це головна для мене проблема.

Наш наступний проект "Галерея "Київ" з підпілля" - це спроба зробити соціально-активний проект. Мета його досить проста. Це спроба створити офіційну популярну, низку портретів діячів, які вже затвердили на політичному Олімпі. Є наймовірне бажання уникнути соціальних потрясінь, чергового поділу влади. Художники взагалі болоче сприймають політичний хаос, він на нас дуже впливає. Тому я хочу створити таку "таємну вечерю" визнаних діячів і запросити їх до пошуків їди нашої політики. І ми його знайдемо. А решту переконаємо в тому, що в цьому є сенс.

Я не страждаю притаманним нашому суспільству, нашому мистецтву неприйняттям певних художніх форм. Я далекий від екстремізму. Я далекий від соударту, бо вважаю, що це не притаманне характеру політичної нації. Я хотів би створити цю націю. Політичну націю. Наша остання акція - це класичний зразок політичної поп-культури у мистецтві і поп-мистецтва - у політиці. Я вважаю, що кожен оформлювач з провінції повинен після цієї акції одержати можливість за зразком, за трафаретом виконати портрет Президента.

Записала Ольга Островерх.

ТЕТЯНА ДУБЕНЬСЬКА АЛЕ ЯШЛА БУЛА ЖИВОЮ

Я все життя віддала українському мистецтву, в основному українським жінкам. Не раз замислювалася: що найголовніше у мій творчості? І зрозуміла - жінка. Жінка, яка вирощує хліб, що ми їмо, яка збирає льон. У мене було багато жіночих образів - вдови, наречені, дівчатка. Жінки, жінки... Якось так вийшло, що я мало писала чоловіків. Жінки близькі мені. Вважаю, що вони навіть краще відчують мистецтво. Бергеті домашнє вогнище і виховувати дітей - в цьому їхнє основне призначення. Тому світ жінки - це мій світ.

Не скажу, що зараз у культурі, особливо в образотворчому мистецтві, якесь піднесення. Скоріше, наплавки. По-перше, відбувається значна комерціалізація. Раніше художники підтримували державу, Художній фонд, були й інші збороти. Тепер все продало свою творчі неважко кому, пристосовуючись до смаків покупців. Тому вважаю, загальний рівень мистецтва падає. Раніше, при тому ж соціалізмі, який, звичайно, "тиснув" і багато в чому був негативним (про це вже набрило говорити), все ж підтримувалися професіонали (професіональні жюри, професіональні закупівельні комісії). Це давало можливість творчо працювати. І рівень виставок той, як на мене, був багатого вищий, який виключити з них кон'юнктурні роботи (так звані соціаломовлення), зроблені з меркантильними міркуваннями. І якщо зараз зроби виставку країн, художньо вартісних робіт того періоду, - це була б подія в мистецькому житті, це була б прекрасна виставка. У найвищому значенні слова - художня.

Окрем повальної комерціалізації, наше мистецтво опинилося авангардом. Я не проти пошуків. Завжди їх підтримувала. Сама "дукавала". У мій творчості були різні періоди (наприклад, шокративний 60-х років). Але нинішнє повальне захоплення авангардом - непрофесійне, поверхове, не ґрунтоване на глибокому розумінні пластичні і форми - просто данина моді. Я розумію Пікассо, який прийшов до цього, коли малював як Бог (з точки зору рисувальника). Я знаю, що Матіс теж до цього прийшов внаслідок "діясного освоення" живопису. Колиш я читала його лист до молодих художників, яких в той час поглинула хвиля "дешевого авангардизму". З болем у серці він попереджав, що це згубно і веде до повного краху мистецтва. І ось тепер ми знову до цього повернулися. "Новими пошуками" часто прикриваються просто бездарність і непрофесіоналізм. А головне - це все давно "освоєно" на Заході. Я бачила все це. То вже пройдений етап. Вважаю, що така "діяльність" мало стосується традиційного образотворчого мистецтва. Більше до театру буфонаді, ближче до нових способів відбиття творчих імпульсів. Звичайно, все має право на життя, якщо це не спекуляція, якщо немає можливості по-іншому виявити свої почуття, свій світогляд. Та у нас все-таки існує деякий перекич у бік новітніх форм мистецтва. Ми взагалі ніколи не можемо втримати золоту середину. "Путь бюджет постов больше хороших і різних" - це фразз В. Маякського якнайкраще пасує до створення художньої ситуації в Україні.

Зараз я відкрила для себе можливість займатися живописом, не виходячи з квартири. Тут відчувалася нову пластичну мову. Тут написала невеликі за розміром картини. Це мій мікросвіт, через який я передаю своє відчуття природи. Головне, але душа була живою, а писати можна де завгодно.

Записала Тетяна Грещенко.

SUMMARY

Being realised within framework of program of "Muses Courier" newspaper rebirth, project "APOLOGY YA" is an attempt to outline parameters of modern artistic situation within Ukraine. Having used an anthology principle, editorship has gathered within united textual space artists with absolutely various views, creative manners, of different generations, schools and trends. Each of them in his (her) manifests, monologues, declarations assesses modern artistic process and makes more accurate his (her) personal position in it, proposing either discursive, theoretical, or metaphoric code to comprehend own creative individuality.

Theatre artist Andrey Aleksandrovych in the essay "White Pause" substantiates the idea of polystylistics. Gallerist Aleksandr Blank manifests by the slogan "Power to Art" strategy of struggle for an artist's mastering of reality. Painter Andrey Bludov, analysing his experience, says about formation of the manner of visual hedonism. Poetical text of Vladimir Bóvtun is as well penetrated with hedonistic attitude. Photoartist Sergy Bratkov describes creative work as way to reality mystification. Necessity in formation of historic painting school is the topic of Fedosiy Humenyuk's monologue. Lina Garbuzivá, the ideologist of group "Leopold" in his ironical pseudotreatise "Lalocombing Rebirth" places causes of this group "between the Renaissance and the Baroque". Left-radical group "Combine of Revolution" in program document "Revolution Smuggling" declares a theory of social system transformation by conscious acts of artists-experimenters. Principles of "Suggestive Realism" are formulated by Aleksandr Dubovyk. Artist Yuriy Koki narrates about experience of transcendent meditation use in creative work. Program statements of their creative theory are formulated by Igor Dyurych and Igor Podo'chak in project

"Mausoleum for President". Relations between an Artist and the State - subject-matter of thoughts of Zoya Lerman. The Patriarch of Ukrainian scenography Danila Lider postulates basic elements of his "Small Lower Part" theory. Aleksandr Lopukhov appeals for return to principles of realistic painting "To Be Oneself" - it is the essence of Sergey Maslobovshchykov's credo. Graphics as the faculty to systematise realities of the world attracts Pavel Makov. Unenviable position of an artist in modern society is theme of publicistic work of Aleksandr Pavlov. Kyryl Protsenko recommends to adopt oneself and the world so as they are. Art as guarantor of freedom is considered by Aleksandr Podaryvnytsky, while Valentin Rayevskiy assumes it as the mean to save the Memory. Social and existentialist aspect of vital activity of an artist is differentiated by Vasily Ryabchenko. Arsen Savndov in the manifest "At the World's End" calls colleagues to "Escalation of forces for cultural aggression". Tiberiy Shlyvashy substantiates notion of "metacanvas" in his essay "Painter". Internal changes have been evidenced by Yuriy Solomko after his starting work on "geographical maps", while Aleksandr Sukholit noticed the same after hearty embracement of trust in God Almighty. Comprehension of universe as the infinity has given impulse to Fodor Tet'yanych to create poetical theory of Fractalulity. To open eyes of oppressed to the wealth of life tribative - goal of photoartist Nikolay Trokha. Anatoly Fedtiko reasons upon possibilities of a gallery to impact artistic and political situation. Change of an artist's status in modern world is noted by Vasily Tsagolov in his manifest. The Elder of Ukrainian painting Tatyana Yablonskaya affirms that only palpitating soul makes an Artist the Personality.

Ідея, дизайн, редактура - Сергій ВАСИЛЬЄВ

Проект реалізовано за участю
Тет'яни ГРУШЕНКО, Ольги ОСТРОВСЬКОЇ,
Ірини ПАНИЧ, Олеси СИДОРА

при фінансовій підтримці
ЦЕНТРУ СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА СОБОРА
ГОЛОВНОГО УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ
ДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ М. КИЄВА
ДИТЯЧОЇ АКАДЕМІЇ МИСТЕЦТВ
ДЕРЖАВНОГО ЦЕНТРУ ЛЕСЯ КУРБАСА

Набір і верстка - РЕКЛАМНЕ АГЕНТСТВО ІГОРЯ
ГУВЕРНИКОВА
Фото на обкладинці Миколи ТРОХА

Київ, 1996 рік.